

Безручук С.Л., к.е.н., доц., доцент кафедри обліку і аудиту
Корнійчук В.П., 3 курс, гр. ОО-3к, ФБСО
Державний університет «Житомирська політехніка»

ОПОДАТКУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Більшість визнає податки як неприємне зобов'язання, покладене на нас державою в той час коли вони є основною умовою існування і діяльності будь-якої держави - необхідною ланкою її економіки. Податки - це один із основних надходжень бюджету, що забезпечує покриття державних витрат. Завдяки їм доходи та національні активи перерозподіляються між платниками податків та державними та місцевими органами влади. В умовах створення в Україні соціально орієнтованої ринкової економіки пошук шляхів удосконалення механізму оподаткування доходів фізичних осіб з урахуванням світового досвіду стає надзвичайно актуальним. Найбільш актуальним прикладом для порівняння є Польща, що зумовлено її економічною стійкістю та значною еміграцією громадян України до цієї країни Європи. Податок з доходів фізичних осіб (далі – ПДФО, за українським законодавством, та РІТ, за законодавством Польщі) – один з основних джерел формування державного бюджету як в Україні, так і в Польщі. Згідно з даними офіційного сайту Державної фіскальної служби України (ДФСУ) станом на 01.12.2019 р. податок на доходи фізичних осіб зайняв 2 місце як бюджетотворюючий, принісши до державного бюджету України 98 262,7 млн. грн, що становить 23 % всіх надходжень. Особливості справляння ПДФО в Україні та РІТ в Польщі :

1. Платники: Україна - фізичні особи, а також податкові агенти, що є роботодавцями та виплачують фізичним особам доходи на умовах, визначених договором; Польща - податкові резиденти, податкові нерезиденти, податкові агенти, що є роботодавцями та виплачують фізичним особам доходи на умовах, визначених трудовим договором;

2. Ставки: Україна - 18% - для таких доходів, як заробітна плата, вона становить та пасивних доходів; 5% - для дивідендних доходів; 0% - для об'єктів спадщини переданих по 1 та 2 лінії споріднення; Польща - 17% - основна ставка; 32% - для доходів понад 85,5 тис злотих.

3. Неоподатковуваний мінімум доходів громадян: Україна - 2102,0 грн.; Польща - 250 злотих.

4. Мінімальна заробітна плата: Україна - 4723 грн.; Польща - 2600 злотих.

5. Декларація: Україна - Форма 1-ДФ подається податковим агентом щокварталу протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу як звіт про доходи, отримані від податкових агентів. Декларацію про майновий стан і доходи щороку до 30 квітня року, наступного за звітним як звіт про доходи, відмінні від доходів податкового агента; Польща - РІТ-37 подається до 30 квітня наступного року. заповнюється на основі отриманого від роботодавця документу РІТ-11, в якому зазначено дохід працівника, витрати, пов'язані з виконанням дій, необхідних для отримання такого доходу, прибуток, авансові платежі податку, сплачені роботодавцем, відрахування на медичне та соціальне страхування.

6. Пільги: Україна - наявні. Для їх утримання необхідно написати заяву та надати роботодавцю, представивши відповідні підтверджуючі документи; Польща - наявні. Про їх можливість отримання необхідно вказати в декларації.

Варто врахувати те, що в Польщі податкова політика до своїх громадян лояльна. Таким чином створюється багато пільг і можливостей для різних категорій громадян, як от: 1) особи до 26 років з доходом менше 20 тис. євро в рік, які не є засновниками компаній звільняються від податку на доходи фізичних осіб; 2) існує поняття неоподаткованого річного доходу, якій градується таким чином: до 8 000 злотих – неоподатковуваний дохід 8 000 злотих; до 13 000 злотих – неоподатковуваний дохід 8 000 злотих; до 85 528 злотих – неоподатковуваний дохід 3 091 злотих; 3) можливість розрахунку податку спільно з чоловіком/дружиною, сплачуючи фіксований податок у розмірі 19% від спільної бази оподаткування, за умови, що жоден з подружжя не веде господарської та підприємницької діяльності; 4) можливість розрахунку податку спільно з дитиною особам-одинакам, які виховують дитину; 5) наявність пільг, які або зменшують базу оподаткування, або збільшують суму повернення податку.

Враховавши всі факти, наведені вище можна сказати, що податковий тиск на жителів Польщі значно полегшений через різноманітні механізми розподілу податку та пільг, також звільнення від оподаткування і зниження ставок від 1 жовтня 2019 року. При цьому контроль з боку держави за сплатою податку реалізується через механізм обов'язкової подачі щорічної декларації, відсутність якої карається відповідно до Карного Кодексу Республіки Польща. Ситуація в Україні значно відрізняється. Таким чином податковий тиск на громадян не полегшується, але контроль за подачею декларацій не посилюється, що призводить до значного приховання своїх доходів з боку громадян. Позитивним є те, що у грудні 2019 року розглядалася можливість звільнення від податків осіб до 27 років. Крім цього автори законопроекту пропонують звільнити від податку на прибуток ті підприємства, де більшість працівників – молодь до 27 років або внутрішньо переміщені особи.

Безручук С.Л., к.е.н., доц., доцент кафедри обліку і аудиту
Рабін Ю.В., 3 курс, група ОО-2, ФБСО
Державний університет «Житомирська політехніка»

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ

Оподаткування відіграє головну роль у становленні національної незалежності держави, оскільки уряд тієї чи іншої держави не зможе проводити політику без отримання доходів. У більшості країн використовують приблизно один і той же перелік випробуваних часом податків. До них, як правило, належать податки на прибуток з підприємств і громадян, податки на додану вартість, акцизи та митні збори, відрахування на обов'язкове соціальне страхування, податок на майно. Податок на додану вартість (ПДВ), визначають як непрямий податок, що стягується з підприємств на суму приросту вартості на даному підприємстві, обчислювану у вигляді різниці між виторгом від реалізації товарів/послуг та сумою на сировину, матеріали, отримані від інших виробників.

Більш ніж у 40 країнах світу використовують податок на додану вартість як один з головних та провідних джерел поповнення державних фінансів та визначають його одним із головних джерел податкових надходжень. Податок на додану вартість є основним доходом бюджету держави як в Україні, так і в Польщі. У системі оподаткування кожної окремої країни є свої особливості, які можна і потрібно враховувати при проведенні реформування податкової системи України. Проведемо порівняльний аналіз нарахування і сплати податку на додану вартість в Україні і в Польщі.

Податок на додану вартість в Україні було запроваджено у 1992 році. Важливим кроком в формуванні податкової системи України стало прийняття у 2011 році Податкового кодексу України. Вперше в Україні було здійснено об'єднання в одному нормативному акті всі норми права, якими врегульовано відносини оподаткування, що мало на меті впорядкування нормативної бази та стабільність податкового законодавства; боротьба з тіньовою економікою, зменшення кількості податків і зборів, які неефективні з точки зору наповнення бюджетів; стимулювання інвестування в Україну; розширення бази оподаткування.

Проте, щороку, включаючи до сьогодні, Кодекс зазнав багатьох змін, внесеними згідно із Законами до нього, яких було прийнято близько 150, в тому числі і щодо ПДВ. 2020 рік не став винятком. Державною фіскальною службою України розроблено стратегічні напрями розвитку до 2020 року. Стратегія базується на основних принципах діяльності ДФС, а саме на адмініструванні податків та зборів, митних платежів, наданні якісних послуг платника та сприянні міжнародній торгівлі та підприємницькій діяльності. Всього визначено дев'ять стратегічних напрямків. Для реалізації одного зі стратегічних напрямків – ефективного адміністрування податків та зборів, митних платежів – визначено три основних цілі. Це спрощення адміністрування податків і зборів, розширення бази оподаткування через обмеження можливостей уникнення від оподаткування, вдосконалення та централізація процедур адміністрування митних платежів. Були внесені зміни до форм декларації з ПДВ, уточнюючого розрахунку та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість. Внесення таких змін пов'язане, зокрема, з тим, що вносяться зміни до форми податкової декларації з податку на додану вартість. Зокрема, декларацію з ПДВ доповнили новим додатком Д6 «Розрахунок сум податку на додану вартість, не сплачених суб'єктом господарювання до бюджету у зв'язку з отриманням податкових пільг, та/або показників, відповідно до яких підприємства (організації) належать до підприємства (організації) осіб з інвалідністю».

Якщо розглядати систему оподаткування ПДВ в Україні, то безперечно, він має всі переваги та недоліки непрямих податків. До переваг податку можна віднести такі: ПДВ справляється непомітно для споживача та простота нарахування; ПДВ відводиться певна роль і в регулюванні економічних і соціальних процесів у країні; може виступати важелем стримування кризи перевиробництва; забезпечується широка та стійка база оподаткування, висока ефективність при значних обсягах «тіньової» економіки. Основними недоліками є: абсолютно не враховує особливості платника; високі ставки податку спричиняють зростання інфляції.

Розміри ставок податку на додану вартість в Україні визначає Податковий кодекс України. Відповідно до статті 193.1. ставки податку встановлюються від бази оподаткування в таких розмірах: а) 20 відсотків; б) 0 відсотків; в) 7 відсотків. Аналізуючи ставки ПДВ в різних зарубіжних країнах, розмір коливається від 15 до 27%.

Польща характеризується одним з найоптимальніших рівнів оподаткування серед інших країн Євросоюзу. Загалом в Польщі використовується прогресивна система оподаткування, яка є віддзеркаленням європейської системи, але водночас характеризується помірними, середніми ставками в порівнянні з іншими країнами.

Так наприклад, базова ставка ПДВ в Польщі за продаж товарів і послуг становить 23%. При цьому, базові ставки країн різного рівня економічного розвитку: Франція - 20%, Німеччина - 19%, Угорщині - 27%, Румунія - 19%, Данія - 25%, Італія - 22%.

У Польщі з 1 квітня 2020 року також набирає чинності більшість положень про внесення змін про податок на товари та послуги.

Ці зміни спрямовані на спрощення системи ставок ПДВ для товарів. Вони призначені для спрощення та гармонізації застосування знижених ставок ПДВ для споживачів та підприємців. Кількість випадків, коли подібні товари іноді оподатковувалися за різними ставками, буде обмежена. Однак у деяких випадках ставки ПДВ зростатимуть.

Знижені ставки:

- тропічні та цитрусові, деякі горіхи (фісташка, мигдаль, кокос) від 8% до 5%;
- хліб та випічка від трьох ставок ПДВ (5%, 8% та 23%) залежно від найкращої дати за ставкою 5%;
- супи, бульйони, гомогенізована і дієтична їжа від 8% до 5%;
- гірчиця, спеція солодкого перцю, деякі оброблені спеції від 23% до 8%;
- продукти для немовлят та дітей, тобто продукти, призначені для немовлят та маленьких дітей, пустушки, підгузки та автокрісла від 8% до 5%;
- предмети гігієни від 8% до 5%.

Підвищення ставок:

- деякі неперероблені спеції (наприклад, мускатний горіх, мускатний горіх, кмін, шафран, куркума) зі ставкою від 5% до 8%;
- омари та восьминога та інші ракоподібні, молюски та водні безхребетні (включаючи крабів, раків, креветок, устриць, мідій, равликів) та їх препарати, а також ікра та страви, що подаються в гастрономічних закладах, до складу яких входять ці продукти, підлягатиме ставкам від 5% до 23%;
- для льоду, використовуваного для харчових продуктів та інших холодильних цілей, застосовується ставка від 8% до 23%;
- дрова від 8% до 23%.

Ще однією корисною зміною стане введення так званої інформації про швидкість зв'язування. Це буде адміністративне рішення, винесене на вимогу платника податків із зазначенням ставки податку за певний товар чи послугу. Це питання окремих тлумачень податкового законодавства. Якщо платник податків не впевнений у правильній ставці податку, яку він повинен застосувати, він зможе подати заявку на її визначення до податкових органів.

Податок на додану вартість в Польщі має безліч переваг, зокрема:

- нейтральний з точки зору міжнародної конкуренції (0% ставка);
- ефективний - забезпечує державний бюджет високими доходами;
- мотивуючий на збільшення капітальних витрат у зв'язку з можливістю «повернення» інвесторам на придбання капітальних товарів;
- універсальний з невеликою кількістю податкових ставок, обмеженою кількістю пільг, що значно спрощує податкову систему;
- має важливе значення з точки зору інтеграційних процесів з ЄС.

Важливою перевагою Польщі для ведення бізнесу є можливість повернення сплаченого ПДВ грошовими коштами. Так, за бажанням платника податку, повернення ПДВ може відбуватися за рахунок зменшення його податкових зобов'язань або фактичного перерахунку йому коштів.

У податковому законодавстві Польщі щодо ПДВ може здатися що багато переваг, але також є ряд недоліків:

- у випадку суб'єктивних та предметних пільг звільнений суб'єкт господарювання не сплачує податок, але в той же час не може відрахувати податок на вхід, який стає його витратою;
- високі витрати на збір податків та контроль податків;
- можливість податкового шахрайства.

Також як в Україні, та і в Польщі є податкова несправедливість (регресивний характер податку, неврахування фактичної здатності платника податків).

Оскільки в Польщі розвивається побудова громадянського суспільства, сталий економічний розвиток та передумови створення економічно розвиненої країни. І запозичивши це й досвід, Україна має можливість методом проб і помилок впроваджувати їх досвід в управлінні непрямими податками. Має продовжувати просування на шляху реформ за допомогою покращення податкового законодавства та збільшення прозорості оподаткування, встановлення більш простих, але і більш ефективних правил оподаткування задля розв'язання основної проблеми – зменшення ухиляння від сплати.

Булавко І.М., 1 курс, група ООМ-7, магістрант, ФБСО
Науковий керівник – Лозинський Д.Л., к.е.н., доц.,
доцент кафедри обліку і аудиту
Державний університет «Житомирська політехніка»

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ВІДОБРАЖЕННЯ ПДВ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ

В умовах розвитку ринкових відносин в Україні, дедалі більшу увагу почали приділяти значенню та удосконаленню звітності податків та зборів в Україні. Дана проблематика цілком варта уваги, адже саме податки та збори складають більше 90% надходжень в бюджет України [1]. У свою чергу, найбільший відсоток надходжень до бюджету України припадає саме на податок на додану вартість (ПДВ), більше 40% від загального обсягу отриманих податків та зборів у 2019 році. Згідно з ПКУ податок на додану вартість являє собою – непрямий податок, що включається в ціну товарів, робіт чи послуг та сплачується покупцем, проте обов'язки щодо його обліку та сплати до державного бюджету покладаються на продавця або ж податкового агента.

Проте, незважаючи на вище зазначений обсяг надходжень та важливість даного податку в макросередовищі країни, у фінансовій звітності підприємства його відображення можна знайти лише у Формі № 3 «Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)» і лише в частині повернення податків та зборів (ряд. 3006).

Саме тому, ми вважаємо, що відображення сум даного податку лише у одній формі звітності є не достатнім, оскільки даний податок за обсягом та у більшості випадків дорівнює податку на прибуток, який у свою чергу відображається у Формі № 1 «Баланс» у повній сумі його нарахування. Тому, є доцільним включення статті, що містила б інформацію про ПДВ у форму № 1 «Баланс» та у формі № 2 «Звіт про фінансові результати».

На нашу думку, найбільш оптимальним варіантом вирішення даного питання було б включення сум податкового кредиту за даним податком, що являє собою суму, що виникає у покупця при придбанні товарів, робіт або послуг та на суму якого платник ПДВ має право зменшити податкові зобов'язання з ПДВ, у новостворену статтю яка б мала назву «Дебіторська заборгованість з ПДВ» у другому розділі форми № 1 «Баланс», адже за своєю сутністю податковий кредит являє собою дебіторську заборгованість для підприємства, в той час як «контрагентом» для підприємства виступає держава. В той час, як інформацію для даної статті можна знайти в дебеті рахунку 641.

У свою чергу, суму податкового зобов'язання з ПДВ підприємством було б доцільно відображати у третьому розділі пасиву Балансу у статті під назвою «Поточна кредиторська заборгованість за зобов'язаннями з ПДВ». Інформацію для якої можна знайти в кредиті рахунку 641.

Дане нововведення ніяк не вплинуло б на принцип подвійного запису та механізм відображення в балансі даного непрямого податку, проте дозволило б більш поглиблено дослідити фінансове становище та рівень ділової активності підприємства в цілому фінансовим аналітика в розрізі досліджуваних ними коефіцієнтів, кредиторам та контрагентам в розрізі платоспроможності та фінансової стійкості, а також інвесторам в розрізі ділової активності та рівня розширення продаж та експорту товарів.

Окрім першої форми фінансової звітності, на нашу думку, для наочності та зручності доцільним було б замінити статтю «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» на «Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), що включає ПДВ» у формі № 2 «Звіт про фінансові результати», а також додати статтю «Сума податкових зобов'язання з ПДВ від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)».

Отже, підсумувавши усе вище зазначене, можна зробити висновок, що питання відображення ПДВ у фінансовій звітності в Україні залишається невирішеним та потребує коригувань. Нами було запропоновано включення двох статей, що стосуються ПДВ у форму № 1 та коригування однієї статті та включення додаткової у формі № 2. Дані зміни допомогли б краще зрозуміти та дослідити зовнішнім користувачам звітності фінансовий стан підприємства, адже фінансова звітність у своїй переважній сутності орієнтується саме на них. Для прикладу, впровадження вище зазначених двох статей у формі № 1 допомогло б краще дослідити, на скільки підприємство раціонально використовує кошти, що сплачуються покупцям, адже сплата даного податку відбувається за підсумком звітного періоду, в той час як підприємство протягом звітного періоду використовує кошти, сплачені покупцем на свої потреби та розвиток. І навпаки, на скільки підприємство активно закуповує сировину, матеріали або обладнання для своєї діяльності.

Список використаної літератури:

1. Бюджетні надходження України в 2019 році [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://cost.ua/budget/revenue/>.

Вакуленко О.С, 1 курс, група ООМ-7, магістрант, ФБСО
Науковий керівник – Грабчук І.Л., к.е.н, доц.,
доцент кафедри обліку і аудиту
Державний університет «Житомирська політехніка»

АУТСОРСИНГ БУХГАЛТЕРСЬКИХ ПОСЛУГ: ОСОБЛИВОСТІ, ВИДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Аутсорсинг, безумовно, продукував революційні зміни до підходів ведення бізнесу. Спочатку на аутсорсинг передавали лише обсяги робіт з незначною ймовірністю виникнення ризиків, наприклад, розрахунків заробітної плати або введення даних. Проте згодом відбувалася масова передача на аутсорсинг процесів управління контактами і обслуговування клієнтів.

Економія витрат завдяки аутсорсингу стала очевидною, і все більше компаній зважають на це. Транснаціональні компанії, які прагнули заощадити, почали передавати надійним партнерам завдання високого рівня, включаючи ІТ-послуги, бізнес-процеси в сфері охорони здоров'я та дослідницькі проекти. Але сьогодні аутсорсинг перетворився в щось більше, ніж просто спосіб залучення більш дешевої робочої сили. Він став основою бізнес-стратегій як малих, так і великих компаній, які вважають за необхідне на 100% зосередитися на своїх основних бізнес-операціях і передати все інше спеціалізованим постачальникам послуг. Аутсорсинг став одним з основних факторів бурхливого розвитку бізнесу в таких країнах, як Індія, Китай, Філіппіни, Мексика.

Історично світовий ринок аутсорсингу починався з бухгалтерського обліку та юриспруденції, але його інтенсивний розвиток пов'язаний з проникненням в усі сфери життя інформаційних технологій. Так, аутсорсинговий ринок можна умовно поділити на дві великі групи – ІТ і управлінський консалтинг. До останнього відноситься і ведення обліку. Виділяють чотири види бухгалтерського аутсорсингу (табл. 1).

Таблиця 1

Види бухгалтерського аутсорсингу

№	Вид	Характеристика
1	Бухгалтерське консультування	Найпростіший з них, зазвичай застосовується в тому випадку, коли виникає необхідність контролю діяльності штатних бухгалтерів. Крім того, до послуг зовнішнього консультанта можна вдатися і тоді, коли облік і аудит має певну специфіку, наприклад проведення угод із закордонною компанією
2	Вибірковий аутсорсинг	Передача на аутсорсинг окремих функцій бухгалтерії: розрахунків заробітної плати, підготовку статистичної звітності, подання податкової декларації. При цьому ряд взаємозв'язаних функцій виконується компанією самостійно. Причиною передачі бухгалтерії на частковий аутсорсинг є бажання керівника або власника зберегти контроль за бухгалтерськими процесами. Також послугами часткового аутсорсингу користуються ті компанії, які хочуть розвантажити своїх співробітників від рутинної роботи при наявності великої кількості однотипних операцій або планують скоротити штат бухгалтерії
3	Повний аутсорсинг	Повне бухгалтерське обслуговування компанії сторонньою організацією. При виборі цього виду організація цілком може обійтися без штатної бухгалтерії, оскільки всі її функції візьме на себе компанія-аутсорсер
4	Ведення обліку від імені головного бухгалтера	За необхідності компанія-замовник може повністю перекласти право підпису на представника компанії – аутсорсера, позбавивши себе від необхідності витрачати час на роботу з документами. Недоліком даного виду є повна відсутність контролю над діяльністю аутсорсера

Аутсорсинг, звичайно ж, має багато переваг. Фірма, яка займається цим професійно, містить у себе в штаті співробітників відповідної кваліфікації, а також регулярно перевіряє і підвищує рівень умінь своїх працівників. Також компанії-аутсорсера мають можливість направити зусилля своєї фірми на виготовлення продукту, для якої створювалися. Такі компанії працюють надійніше і стабільніше, ніж працівники в фірмах. Укладаючи договір з аутсорсинговою компанією можна повністю прописати будь-яку матеріальну відповідальність.

Основні ризики аутсорсингу можна представити таким чином: 1. Швидкість надання послуги. Аутсорсингова компанія може не так оперативно виконувати завдання, як би це робив співробітник у фірмі, оскільки вона обслуговує не тільки одну компанію. 2. Конфіденційність збереження даних. Якщо не прописати цей момент в договорі, замовник може опинитися незахищеним, а внутрішня інформація може поширитися за межі фірми. 3. Неможливість поєднати функціонал різних посад в одному виконавці. Іноді в компанії посади суміщені так, що одна людина виконує функціонал двох, а то й

більшої кількості співробітників. Наприклад, бухгалтер і секретар керівника. В умовах аутсорсингу такого суміщення досягти неможливо.

Таким чином, ринок аутсорсингу в Україні сьогодні активно розвивається, тому що всі прагнуть максимально скоротити людські, матеріальні та часові витрати на отримання певного продукту. У сучасному світі на багато процесів у керівника просто не залишається часу, тому оптимальніше за все їх передати на аутсорсинг. Галузей і підприємств, які надають послуги з аутсорсингу в тій чи іншій сфері, стає все більше, що є позитивним явищем, оскільки від подібної діяльності поліпшується швидкість і якість роботи підприємств.

**Вигівська І.М., к.е.н., доц., доцент кафедри обліку і аудиту
Данилова А.С., 1 курс, група ООМ-7, магістрант, ФБСО
Державний університет «Житомирська політехніка»**

РИЗИКИ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Одним з основних джерел інформації для прийняття економічно обґрунтованого рішення є бухгалтерська звітність, яка повинна відповідати вимогам достовірності, об'єктивності, суттєвості і своєчасності. Однак бухгалтерська звітність також включає елементи невизначеності і може містити недостовірну інформацію, сформовану під впливом ризиків, що виникають в системі бухгалтерського обліку підприємства.

Об'єктом ризиків в бухгалтерській справі є процес організації та ведення бухгалтерського обліку, що включає: документування господарських операцій (до якого має відношення бухгалтер), формування облікової політики підприємства (прийняття участі бухгалтера в розробці наказу про облікову політику, виборі методів обліку, які найкращим чином врахували б всі особливості діяльності підприємства), правильне віднесення операцій на конкретні бухгалтерські рахунки, правильне здійснення розрахунків за операціями тощо.

Суб'єктами ризиків в бухгалтерській справі є бухгалтерський персонал підприємства (в особі штатного головного бухгалтера (його заступника) і рядових бухгалтерів), який призводить до виникнення даного ризику; в разі залучення зовнішніх суб'єктів ведення бухгалтерського обліку – приватні практикуючі бухгалтери / аудитори, працівники аудиторських і консалтингових фірм.

З'ясування об'єктів і суб'єктів ризиків бухгалтерії допомагає визначити його складові, надає можливість розмежовувати ці складові і чинники (причини), які впливають на виникнення і підвищення ступеня ризику. Результати проведеного дослідження сприяють подальшій розробці класифікації ризиків системи бухгалтерського обліку з метою розвитку методики управління ризиками суб'єкта господарювання, зокрема в частині вдосконалення організації бухгалтерського обліку та відображення в обліку можливих наслідків вищевказаних ризиків.

Отже, дії або бездіяльність працівників бухгалтерської служби можуть провокувати можливу небезпеку викривлення бухгалтерської інформації, викликану безгосподарністю і марнотратством, фальсифікацією звітності. Відповідно до того, що причиною ризиків, що виникають в системі бухгалтерського обліку, є їх суб'єктивний характер, пов'язаний з людським фактором, всі ризики системи обліку можна визначити прямо залежними від якісного здійснення професійної діяльності співробітниками бухгалтерської служби (залученими суб'єктами організації та ведення обліку) і наслідків (результатів) їх роботи.

До основних ризиків в бухгалтерській справі нами віднесені ризики, що виникають при організації та веденні бухгалтерського обліку, можна віднести:

- 1) ризики процесу організації бухгалтерського обліку (за складовими);
- 2) ризики у результаті дій облікового персоналу (за обліковими процедурами);
- 3) ризики викривлення фінансової звітності;
- 4) ризики впливу на фінансовий стан підприємства;
- 5) ризики у результаті помилок облікового персоналу (навмисних та ненавмисних);
- 6) ризики суб'єктів організації та ведення бухгалтерського обліку (по відношенню до підприємства);
- 7) ризики кваліфікації бухгалтера (професійні ризики).

Отже, вище вказані ризики в бухгалтерській справі сформульовані відповідно до причин, суб'єктами, наслідками, ступенем впливу і сферами виникнення ризику.

З огляду на це, нами виділено основні процедури регулювання ступеня ризику системи бухгалтерського обліку до яких слід відносити: 1) підбір висококваліфікованого персоналу; 2) розрахунок ступеня ризику, тобто його кількісна та якісна оцінка; 3) обов'язкове укладення з бухгалтером договору про професійну відповідальність за коштами страхування; 4) розподіл обов'язків і складання посадових інструкцій; 5) методи (заходи) управління ризиками.

Отже, в результаті дослідження ідентифіковано ризики організації та веденні бухгалтерського обліку, встановлено суб'єкти і об'єкти виникнення таких ризиків, а також встановлено облікові процедури та організаційні заходи в системі бухгалтерського обліку з метою управління ризиками та мінімізації негативного впливу їх наслідками. Дійшли висновку, що ризик суттєвого викривлення бухгалтерської звітності є основним фактором, який необхідно враховувати при побудові системи обліку підприємства, облікового забезпечення ризик-менеджменту і формування інформаційної системи ризик-орієнтованого управління суб'єктом господарювання в цілому.

Вигівська І.М., к.е.н., доц., доцент кафедри обліку і аудиту
Ветраченко М.М., 1 курс, група ЗОО-19-1м, магістрант, ФБСО
Державний університет «Житомирська політехніка»

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ОБЛІКОВИЙ ВИМІР

Реформування української освітньої політики, яке реалізується під егідою European Higher Education Area, членом якого Україна є з 2005 року, та здійснюється в умовах економічних та політичних реформ, вимагає забезпечення сучасної якості та привабливості європейської вищої освіти, її фундаментальності відповідно подальших перспективних потреб держави, розширення доступу до вищої освіти, розширення мобільності студентів і викладачів, а також забезпечення успішного працевлаштування випускників закладів вищої освіти (далі – ЗВО) за рахунок того, що всі академічні ступені й інші кваліфікації повинні бути орієнтовані на ринок праці.

Незважаючи на наявність перспектив розвитку, об'єктивне відображення тенденцій функціонування діяльності ЗВО України свідчить про ряд проблемних питань в сфері вищої освіти, які продукують додаткові ризики. Це, в свою чергу, потребує дієвого механізму управління ризиками з метою їх мінімізації. До наявних проблем належить зменшення кількості ЗВО. Так, за інформацією Державної служби статистики України на початок 2018-2019 навчального року в Україні нараховувалося 282 акредитованих ЗВО, у яких навчалося 1322,3 тис. студентів (відповідно; 2014-2015 навчального року – 325 акредитованих ЗВО та 1689,3 тис. студентів) [1].

Для реалізації завдання забезпечення конкурентоспроможності закладів вищої освіти необхідні не лише оновлена конфігурація освітнього середовища та підходів до безперервності освітнього процесу, а й фінансові ресурси, інвестиції для реалізації ряду цільових програм та фінансування освітньої діяльності конкретного ЗВО. Важливо при цьому зберігати стратегію розвитку, спрямовану на якість освіти і управляти цим процесом на основі якісного і своєчасного обліково-аналітичного забезпечення.

Управління ризиками є ключовим компонентом системи стратегічного планування та управління діяльністю ЗВО, а також узгоджується з основними показниками ефективності цих закладів [2, р. 6]. Значна частина необхідної інформація для даного процесу (в частині показників діяльності ЗВО) забезпечується системою бухгалтерського обліку.

Система управління якістю (далі – СУЯ) – складна категорія, яка характеризується сукупністю процесу планування, організації, мотивації, бухгалтерського обліку, контролю, аналізу, обміну інформацією та документообігу. Управління ризиками в умовах СУЯ означає реалізацію завдань розвитку освітньої діяльності ЗВО: процес прийому на навчання для здобуття вищої освіти, планування освітнього процесу, організація освітнього процесу, кадрове забезпечення освітньої діяльності.

Рішення про створення системи управління ризиками освітньої діяльності ЗВО обумовлено необхідністю подолання можливих ризикових ситуацій, що виникають у результаті інноваційних процесів і розвитку новітніх технологій у системі вищої освіти [3, с. 31]. Погоджуємося з Сергеевою Л.Н., Єлєсіною А.А., що управління ризиками повинно базуватись на специфіці освітньої галузі, конкретній класифікації ризиків та загроз ЗВО [4, с. 141]. Саме тому нами визначені ризики невиконання потреб заінтересованих сторін ЗВО для кожної групи: абітурієнтів, студентів, слухачів, здобувачів, батьків студентів / абітурієнтів, адміністрації, роботодавців, замовників науково-дослідних робіт, викладачів.

Отже, візуалізація отриманої інформації здійснюється на основі картки ризиків ЗВО, яка передбачає встановлення ризиків на основі складових процесу СУЯ. Вона щорічно аналізується і доповнюється в разі виявлення нових ризиків, розробляються коригувальні та запобіжні дії, в залежності від значимості наслідків. При розробці такої картки для конкретного ЗВО доцільно зазначати власника ризику на кожному процесі СУЯ, зокрема ректор, перший проректор, проректор з науково-педагогічної роботи, інші проректори відповідно до їх посадових обов'язків та штатного розпису університету. Без належного представлення інформації щодо наявних показників діяльності ЗВО неможливим є розрахунок наслідків таких ризиків, а відповідно ускладнюється і процес прийняття управлінських рішень.

Список використаної літератури:

1. Заклади вищої освіти. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/osv_rik/osv_u/vuz_u.html
2. Освіта в Україні – 2018. Аналітична довідка Центру дослідження суспільства. URL: <http://www.cedos.org.ua/uk/osvita/osvita-v-ukraini-2018>.
3. University Of Aberdeen Risk Management Framework [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.abdn.ac.uk/staffnet/documents/Risk_Management_Framework_Complete_Feb_17_Final_Version.pdf.
4. Ключкова Т.І. Менеджмент ризиків у вищій освіті: характеристика понятійно-термінологічного апарату дослідження. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2014. № 10 (44). С. 30-38.

Вигівська І.М., к.е.н., доц., доцент кафедри обліку і аудиту
Присяжнюк І.І., 1 курс, група ЗОО-19-1м, магістрант, ФБСО
Державний університет «Житомирська політехніка»

ОРГАНІЗАЦІЯ SWOT-АНАЛІЗУ РИЗИКІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Аналіз ризиків доцільно проводити на основі анкет SWOT-аналізу, за результатами проведення якого визначаються основні ризики, які здійснюють негативний вплив на досягнення стратегічних цілей; фактори (причини) ризику; можливі наслідки кожного ризику; частоту виникнення ризиків.

Визначення ризику передбачає ідентифікацію його власника, якому надається облікова інформація, необхідна в подальшому для деталізації коригувальних управлінських дій. Це може бути, наприклад, інформація щодо суми витрат, понесених на рекламу тощо. Кожен виявлений ризик повинен бути проаналізований окремо. За кожним ризиком приймається одне з рішень:

1) необхідні дії (негайні, короткострокові, середньострокові, довгострокові), що вимагають зниження ризиків. Це рішення стосується ризиків, які з великою часткою ймовірності можуть зробити сильний вплив;

2) ризик знаходиться під управлінням, його рівень прийнятний. Необхідний постійний моніторинг, щоб ризик не вийшов із під контролю;

3) мізерно малий ризик, їм можна знехтувати. Проводиться періодичний контроль.

Оцінювання ризиків слід базувати на інформації про невідповідності процесів за звітний період аналізу. Показником є рівень ризику – частота появи невідповідностей з урахуванням наслідків (рис. 1).

Рівень ризику: $P = Ч \times BK^2$ (1)			
≥ 100	$50 \geq 100$	$25 \geq 50$	< 25
Катастрофічний	Критичний	Середній	Незначний

Ч - частота настання ризику	
Значення	Опис
5	дуже часто (щодня)
4	часто (щонеділі)
3	періодично (щомісячно)
2	інколи (раз на півроку)
1	рідко (раз на рік)

BK ² – ваговий коефіцієнт рівня наслідку ризику	
Значення	Вплив
10	ризик може вплинути на вихід усіх процесів
8	ризик може вплинути на вихід двох і більше процесів, але не усіх
5	ризик може вплинути на вихід хоча б одного з процесів
2	ризик локалізовано в одній з частин процесу, вплив на вихід процесу виключено
0	ризик не впливає на процес(и) університету

Рис. 1. Ранжування ймовірності, ступеня впливу та значимості ризиків

Для розрахунку наслідків ризиків надається інформація за основними показниками діяльності підприємства (виходячи з даних фінансової та управлінської звітності) та обраховується кінцевий результат діяльності з врахуванням встановленого рівня ризику.

При безпосередньому управлінні ризиками діяльності слід дотримуватися таких методів, як відмова від прийняття; уникнення ризику; мінімізація негативного наслідку ризику; створення резервних фондів; передача ризику (розподіл ймовірних наслідків ризику).

Більшість наведених методів має вплив на бухгалтерський облік – або в методичному, або в організаційному аспекті. Так, створення резервних фондів передбачатиме відображення цих операцій на рахунках бухгалтерського обліку, з обов'язковим попереднім документальним оформленням та перевіркою щодо закріплення таких операцій в обліковій політиці.

За умови відсутності розкриття інформації в обліковій політиці підприємства необхідним є внесення змін до Положення про облікову політику.

Після виконання дій щодо зменшення ризиків, проводиться повторна оцінка прийнятності ризиків. На даному етапі проводиться оцінка кожного ризику і узагальнена оцінка ризиків, стосовно результату господарських процесів. А облікова інформація надається за ідентичними розрізами, визначеними на другому етапі, з метою її порівняння та оцінки ефективності дій з мінімізації. Щодо аналізу результативності плану зі зменшення ризиків і виявлення нових ризиків, то його результативність вважається досягнутою, якщо всі ризики знаходяться під управлінням. Інформація надається за встановленою формою звітності (відповідно до Положення про облікову політику).

Вигівська І.М., к.е.н., доц., доцент кафедри обліку і аудиту
Сергєєва О.Є., 1 курс, група ЗОО-19-1м, магістрант, ФБСО
Державний університет «Житомирська політехніка»

МІНІМІЗАЦІЯ РИЗИКІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БУХГАЛТЕРА

Для оптимізації рівня професійного ризику бухгалтера, не витрачаючи час та кошти на пошук прийняттого договору страхування професійної відповідальності, слід застосовувати внутрішній метод управління суб'єктивними ризиками професійної діяльності бухгалтера. Даний метод полягає у жорсткій системі підбору працівника та оцінки ймовірності понесення від його діяльності втрат підприємством. В розвиток даного питання вважаємо за доцільне HR-працівникам у процесі підбору бухгалтера на вакантні посади на підприємстві звертати увагу на ряд факторів, які знижують ступінь ризику професійної діяльності бухгалтера (рис. 1). Вказані фактори можуть бути якісними та кількісними складовими розрахунків рівня (ступеня) професійного ризику бухгалтера, а також використовуватися для визначення залежності рівня ризику та причин його виникнення, ідентифікації наслідків настання.

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА СТУПІНЬ РИЗИКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БУХГАЛТЕРА	
☐	Освіта
☐	Спеціальність
☐	Кваліфікація
☐	Рік отримання кваліфікації
☐	Підвищення кваліфікації
☐	Форма підвищення кваліфікації
☐	Загальний стаж роботи
☐	Стаж роботи в даній галузі
☐	Назва структурного підрозділу, де працювала особа
☐	Посада(и), яку займала особа
☐	Тривалість роботи за останнім місцем працевлаштування
☐	Причина звільнення
☐	Відповідальність за результатами професійної діяльності
☐	Вид юридичної відповідальності, яка виникла за результатами професійної діяльності
☐	Розмір (обсяг) відповідальності
☐	Судимість за корисливі злочини
☐	Наявність договору про професійну відповідальність (від підприємства)
☐	Самостійне страхування професійної відповідальності
☐	Наявність за останні 5 років заявлених вимог від осіб, яким завдано збитків внаслідок вашої професійної діяльності
☐	Кількість заявлених вимог за останні 5 років
☐	Розгляд заявлених вимог в судовому порядку
☐	Задоволення в судовому порядку заявлених вимог
☐	Суми збитків, які зазнало підприємство або страховик, за заявленими вимогами (судовими рішеннями)

Рис. 1. Фактори впливу на ступінь ризику професійної діяльності бухгалтера

Вказані рис. 1 фактори впливу на ступінь ризику професійної діяльності бухгалтера можуть бути використані для побудови алгоритму підбору облікового персоналу. До факторів з високим рівнем впливу на ступінь професійного ризику бухгалтера є наступні: 1) наявність заявлених вимог від осіб, яким завдано збитків внаслідок професійної діяльності бухгалтера, якого перевіряють на відповідність заявленій вакантній посаді; 2) кількість таких заявлених вимог, зокрема за останні роки роботи; 3) розгляд заявлених вимог в судовому порядку та чи були вони задоволені в судовому порядку; 4) які суми збитків несло підприємство за заявленими вимогами (судовими рішеннями).

Отже, проведене дослідження дозволило запропонувати удосконалення порядку прийняття на посаду облікового працівника через жорстку систему підбору працівника та оцінки ймовірності понесення підприємством від його професійної діяльності втрат. Така система повинна передбачати застосування алгоритму підбору облікового персоналу, який слід побудувати з врахуванням факторів, що впливають на рівень професійного ризику бухгалтера. Перспективами подальших досліджень є аналіз методик оцінки ступеня ризику професійної діяльності бухгалтера та пошук оптимального підходу.

Список використаної літератури:

1. Барчак Т.П. Професійні ризики бухгалтера та їх оцінка / Т.П. Барчак, І.М. Вигівська // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Збірник наукових праць / Серія «Економіка». – 2018. – Випуск 2 (52) – С. 212-217.

Вигівська І.М., к.е.н., доц., доцент кафедри обліку і аудиту
Хрипко А.С., 1 курс, група ООМ-7, магістрант, ФБСО
Державний університет «Житомирська політехніка»

АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК У СТРУКТУРІ НАДХОДЖЕНЬ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ: ЗМІНИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Акцизний податок є одним з найризикованіших податків з точки зору його дії на формування прибуткової частини бюджету, що обумовлене специфікою функціонування акцизних товарів на ринку, постійними змінами в законодавчому полі, а також рівнем ефективного державного контролю за виробництвом і обігом підакцизних товарів. Основною роллю акцизного податку є регулювання грошового обороту і ринку, контролювання попиту.

Акцизний збір відповідно до Податкового кодексу України [3] є непрямим податком, яким обкладаються підакцизні товари, отже сума податку включається в ціну цих товарів.

В цілому, акциз запроваджено через виготовлення в Україні підакцизних товарів, ввезених на митну територію України підакцизних товарів і акцизу з продажу суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів. Це товари, які зумовлюють негативні наслідки (алкогольні напої, тютюнові вироби, нафтопродукти, паливо тощо). Потреба зменшення або ж часткового скорочення їх через негативний вплив на життя та здоров'я людей.

Проаналізувавши дані зведеного бюджету України за 2017-2019 рр. (табл. 1), можемо зазначити, що основним податком з позиції бюджетоутворення був податок на додану вартість, незважаючи на те, що в 2019 р його частка серед податкових надходжень зменшилася на 8,22% порівняно з 2017 р. На другому місці податок з доходів фізичних осіб, який з кожним роком збільшувався та в 2019 р. становив 270 474 р., що на 4,73% більше ніж у 2017 р. Проте, третім за величиною бюджетоутворюючих надходжень за останні три роки є акцизний податок, який має постійні та стабільні надходження до зведеного бюджету України. Частка акцизного податку в структурі основних податкових надходжень за досліджуваний період становить 12,39-13,31 %, яка має тенденцію, що пов'язано із суттєвим зростанням ставок акцизного податку.

Таблиця 1

Структура основних податкових надходжень до Зведеного державного бюджету України
за 2017-2019 рр., млн. грн.*

Надходження	Роки						Відноше ння 2017- 2019 р., %
	2017	%	2018	%	2019	%	
Податок на додану вартість	434 041	45,77	506 168	45,53	417 676	37,55	-8,22
Податок на доходи фізичних осіб	185 686	19,58	226 771	20,4	270 474	24,31	4,73
Акцизний податок	121 449	12,81	137 726	12,39	148 032	13,31	0,5
Податок на прибуток	73 397	7,74	91 109	8,2	105 464	9,48	1,74
Місцеві податки і збори	53 282	5,62	58 902	5,3	70 380	6,33	0,71
Плата за користування надрами	44 979	4,74	43 852	3,94	56 063	5,04	0,3
Ввізне мито	23 898	2,52	28 077	2,53	30 201	2,71	0,19
Інше	11 487	1,22	19 031	1,71	14 135	1,27	0,05
Всього	948 219	100	1 111 636	100	1 112 425	100	X

*за даними інформаційного ресурсу «Ціна держави» [2]

Наразі розмір податку зазначається його ставкою, яка встановлюється або у відсотках до вартості товарів, або у грошових виразах на одиницю товару.

Вагоме зростання рівня доходів до бюджету України відбулося за допомогою таких чинників:

1) до підакцизних товарів з 2015 р. віднесено електричну енергію, через що відмінено збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію. Операції з оптового постачання електричної енергії в 2020 р. становить 3,2 % [3, п.п. 215.3.9 п. 215.3 ст. 215];

2) підвищення ставки для пива, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну реалізованих суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі, що в 2020 р. становить 5% [3, п.п. 215.3.10 п. 215.3 ст. 215];

3) підвищено ставки акцизного податку на бензин, дизпаливо, скраплений газ, що в 2020р. становить на бензин – 213,5 євро за 1000 літрів, а на автогаз становить 52 євро за 1000 літрів. [3, п.п. 215.3.4 п. 215.3 ст. 215];

4) підвищено ставки акцизного податку на транспортні засоби та включено до переліку підакцизних товарів вантажні автомобілі та автобуси з метою компенсації скасування збору за першу реєстрацію транспортних засобів [3, п.п. 215.3.5-1 п. 215.3 ст. 215]. Автомобілі легкові та інші моторні транспортні засоби, призначені головним чином для перевезення людей, включаючи вантажопасажирські автомобілі-фургони, гоночні автомобілі ставка податку (далі – ставка) для відповідного транспортного засобу визначається за формулою:

Ставка = Ставка базова x K двигун x K вік,

де ставка базова у 2020 р. становить 50,0-150,0 євро в залежності від об'єму циліндра двигуна.

Відзначимо, що в кінці 2019 року відбулися зміни у системі електронного адміністрування пального (СЕАРП), облік ведеться не тільки в розрізі платників акцизного податку, а й за кожним місцем зберігання та й за реалізацією пального. Ці зміни негативно вплинули на підприємства, через те що потребують додаткових витрат. Підприємства змушені вводити додаткові штатні одиниці, адже заводи і нафтобази працюють цілодобово, тому що бухгалтера змушені реєструвати акцизні накладні цілодобово. Змінилася декларація по акцизному податку, що займають більше часу.

Для Державної фіскальної служби України ці змін є позитивними, адже стало зручніше відслідковувати несумлінних платників податку, що призведе до зменшення тіньовий обіг пального, також збільшилися штрафні санкції, що призведуть до збільшення надходжень до бюджету.

Для моніторингу приходу та реалізації пального на заводах та нафтобазах запровадили акцизні склади, які мають свій уніфікований номер (присвоюється при їх реєстрації) призначений для звітування підприємств в фіскальну службу по кожному акцизному складу в розрізі видів палива.

Акцизним складом є спеціально обладнані приміщення, де управляючий акцизного складу здійснює свою господарську діяльність шляхом вироблення, оброблення, змішування, розливу, зберігання, одержання чи видачі, а також реалізації спирту етилового, горілки та лікєро-горілочаних виробів та палива [3, п.п. 14.1.6 п. 14.1 ст. 14].

Акцизні склади, повинні бути обладнані витратомірами-лічильниками та рівнемірами-лічильниками рівня таких товарів (продукції) у резервуарі, які зареєстровані в ЄДР. Вони утворюються з метою підвищення ефективності роботи із запобігання та боротьби з незаконним виробництвом та реалізацією продукту та своєчасністю надходжень до бюджету акцизного податку [3, п. 230.1 ст. 230].

Зауважимо, що у 2020 році непідакцизними залишаються рідини до електронних сигарет та самі електронні сигарети. З 2019 року не обкладаються акцизом кузови до легкових автомобілів при їх імпорті, якщо з них виготовляють легкові автомобілі та інші моторні транспортні засоби (пп. 213.3.14]. Також залишаються звільненими від акцизів автомобілі для осіб з інвалідністю. За проектом змін до ПКУ № 1210 виключаються з обкладання акцизом операції з реалізації та/або передачі в межах одного підприємства електричної енергії, яка вироблена на об'єктах електроенергетики (оновлений пп. 213.1.2 ПКУ) [1].

Отже, акцизний податок є одним з ефективних податків з фіскальної точки зору, що забезпечує в 2019 р. 13,31% надходжень до бюджету країни. Зростання надходження акцизного податку забезпечується, через збільшення податкових ставок. З 1 січня 2019 року зросли специфічні ставки та мінімальне акцизне податкове зобов'язання з тютюнових виробів на 20,0%. Внаслідок чого, слід зазначити, що ефективність акцизного податку лише за рахунок підвищення його ставок, призводить до зростання тіньового обігу підакцизних товарів, скорочення легального виробництва.

Таким чином, підвищення ефективності акцизного податку можливо за рахунок вдосконалення процедур його адміністрування. А саме введення ефективних податкових пільг акцизного податку у вигляді повного або часткового звільнення від оподаткування діяльності та посилюючи регресивний характер акцизу після забезпечення зниження тягаря оподаткування в зростанні ціни на тютюн і алкогольні напої. Це допоможе зміні структури споживання вигоди від дорожчих, але більш якісних підакцизних товарів. Відзначимо також, що найбільшим недоліком адміністрування акцизного податку в частині управління за обігом товарів є те, що основна увага приділяється не виробництву, а реалізації підакцизних товарів.

Список використаної літератури:

1. Акцизний податок 2020 / Головбух [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.golovbukh.ua/article/7841-aktsizniy-podatok-2020#anc_1
2. Доходи. Бюджет. Бюджет держави / Ціна держави [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.cost.ua/budget/revenue/#1>.
3. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 грудня 2010 року зі змінами від 17 березня 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Власюк Є.Ю., 1 курс, група ЗОО-19-1м, магістрант, ФБСО
Науковий керівник – Легенчук С.Ф., д.е.н., проф.,
завідувач кафедри обліку і аудиту
Державний університет «Житомирська політехніка»

ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Ризик-менеджмент – це комплекс принципів, методів, процедур, що передбачають ліквідацію ризиків або зменшення їх негативного впливу на господарські процеси та системи (облік, контроль (аудит), планування, фінансування, управління тощо). Для компаній, які планують розвиватися, виходити на міжнародні ринки, важливим є дотримання міжнародних стандартів ISO (International Organization for Standardization). Перелік діючих нині стандартів якості ISO з управління ризиками представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Стандарти ISO у визначенні ефективних практик якості з управління ризиками

Назва стандарту	Основні положення та заходи, що стосуються управління ризиками
ISO 9001:2015 (ДСТУ ISO 9001:2015) Системи управління якістю	дії стосовно ризиків і можливостей; урахування ризиків і можливостей, пов'язаних із середовищем і цілями організації; зосередженість на ризик-орієнтованому мисленні [2]
ISO 14001:2015 (ДСТУ ISO 14001:2015) Системи екологічного управління. Вимоги та настанови щодо застосування	дії стосовно ризиків і можливостей; найвище керівництво може ефективно враховувати свої ризики та можливості щодо інтегрування екологічного управління в бізнес-процеси в організації, її стратегічну спрямованість і прийняття нею рішень, поєднавши їх з іншими бізнесовими пріоритетами, а також охопивши екологічні принципи управління загальною системою управління; стандарт дає змогу організації використовувати єдиний підхід і ризик-орієнтоване мислення, щоб поєднати свою систему екологічного управління з вимогами інших систем управління [1]
ISO 31000:2018 Управління ризиками. Керівні принципи	переглянуті принципи управління ризиками, які є ключовими критеріями успіху в області ризик-менеджменту; зосередження на використанні лідерських якостей керівників вищої ланки, які повинні забезпечувати інтеграцію управління ризиками в усі організаційні заходи [3]
ISO/TR 31004:2013 Менеджмент ризиків. Керівництво по впровадженню ISO 31000	сприяє ефективному впровадженню ISO 31000; забезпечує структурований підхід до переходу від існуючої практики управління ризиками до ISO 31000 з гнучкою перспективою адаптації до майбутніх змін; забезпечує роз'яснення базових концепцій ISO 31000 з рекомендаціями та прикладами, адаптованими до індивідуальних потреб користувачів; забезпечує додаткове керівництво по принципам ISO 31000 та основи управління ризиками [4]
IEC/ISO 31010:2009 Менеджмент ризиків. Методи оцінки ризиків	доповнює положення ISO 31000; фокусується на поняттях, процесах і виборі методу оцінки ризиків і забезпечує основу для прийняття рішення про застосування найбільш доцільного підходу для оцінки конкретних ризиків; у стандарті наведені приклади різних методів оцінки ризику (в тому числі «мозковий штурм», метод Делфі, «попередній аналіз небезпеки», методи HAZOP, HACCP, FMEA, FTA, «дерево прийняття рішень», техніка SWIFT, метод Монте-Карло та ін.; всього 31 метод) і дані посилання на інші міжнародні стандарти, в яких більш детально описано їх застосування [4]

Враховуючи їх положення розглянутих стандартів та практичний досвід управління ризиками діяльності, встановлено послідовність управління ризиками (етапи) та ідентифіковано заходи, які виконуватиме обліковий персонал: 1) аналіз ризиків (визначення обсягів та розрізів облікової інформації власникам ризику відповідно до їх рівнів доступу); 2) оцінка ризику (надання облікової інформації за основними показниками діяльності); 3) безпосереднє управління ризиками (відображення в обліку заходів з мінімізації ризиків); 4) моніторинг ризику (надання облікової інформації за основними показниками діяльності); 5) звітування з управління ризиками (подання облікових даних у звітності з управління ризиками (відповідно до Положення про управління ризиками та Положення про облікову

політику)). Визначені дії облікового персоналу на кожному етапі управління ризиками сприятиме оптимізації їх рівня та мінімізації негативних наслідків.

Список використаної літератури:

1. ДСТУ ISO 14001:2015 Системи екологічного управління. Вимоги та настанови щодо застосовування (ISO 14001:2015, IDT). URL: http://online.budstandart.com.ua/catalog/doc-page?id_doc=64015.
2. ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT) Системи управління якістю. Вимоги. URL: <http://khoda.gov.ua/image/catalog/files/%209001.pdf>.
3. Міжнародна стандартизація: Опублікована нова версія стандарту ISO 31000 на управління ризиками. URL: http://csm.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=4112%3A-iso-31000-&catid=122%3A2015-09-15-07-01-23&lang=uk.
4. Серія стандартів ISO 31000. Менеджмент рисков. URL: <https://intercert.com.ua/articles/regulatory-documents/311-iso-31000-risk-management>.

Войцицька О.В., 1 курс, група ЗОО-19-1м, магістрант, ФБСО
Науковий керівник – Чижевська Л.В., д.е.н., проф.,
проф. кафедри обліку і аудиту
Державний університет «Житомирська політехніка»

«М.Е.DOC» ЯК ІНСТРУМЕНТ БІЗНЕС-ПРОЦЕСУ

Протягом останніх років попит на комп'ютерні програми, як інструмент автоматизації бізнесу тільки зростає, адже завдяки гнучкості розвитку під потреби кінцевого споживача, втілюються в оновленнях та подальших змін в конфігурації.

Комп'ютерні програми належать до об'єктів права інтелектуальної власності (частина перша ст. 420 Цивільного кодексу). Комп'ютерні програми є творами, що належать до об'єктів авторського права (п.2 частини першої ст. 433 цього Кодексу, п. 3 частини першої ст. 8 Закону про авторське право»).

Однією з таких є програма «М.Е.Дос», що використовується для електронної підготовки та здачі звітності, а також обмінюватися договорами та всіма первинними документами з контрагентами в електронному вигляді. На сьогодні в Україні, юридичною основою діяльності програми регулюється такими законами, як ЗУ «Про електронні довірчі послуги», ЗУ «Про електронні документи та електронний документообіг», ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», ЗУ «Про Електронну комерцію», ЗУ «Про електронні довірчі послуги» та власне Податковим кодексом України.

Завдяки можливостям програмного продукту підприємство отримує такі переваги, як: впевненість в автентичності документа – підтверджена законодавством України; контроль процесу обміну електронними документами на всіх етапах; економія коштів (папір, картриджі для принтера, поштові марки та конверти, послуги кур'єра, простір для архіву); підвищення ефективності бізнес-процесів внаслідок скорочення часу на обмін документами; простота і зручність у використанні (досить базових знань роботи з комп'ютером); надійність, підтверджена досвідом обміну електронними документами провідними компаніями в усьому світі; підвищення виконавської дисципліни (оскільки ЕДО дозволяє визначати відповідального за виконання документа в кожен момент часу), підвищення продуктивності співробітників; соціальна та екологічна відповідальність як частина позитивного іміджу Вашої компанії.

Використання даного програмного функціонала можлива у двох варіантів, а саме установки «М.Е.Дос» на сервер чи на робочий комп'ютер або ж без встановлення програм електронного документообігу на персональний комп'ютер можна за допомогою онлайн сервісу документообігу СОТА.

У будь-якому випадку залишається питання безпеки використання та передачу документів. За безпеку електронного документообігу відповідають спеціальні шифри та цифрові підписи, які видаються учасникам цього процесу особливим уповноваженим органом України. Дані засоби захисту запобігають будь несанкціонованому доступу до документа з боку третьої сторони. Більш того, програмний продукт «М.Е.Дос» успішно пройшов всі перевірки й експертизи державної служби соціального зв'язку та захисту інформації (ДССЗІ) України, тому може без будь-яких проблем використовуватися на сучасних підприємствах. Крім конфіденційності та захисту інформації, яку забезпечує можливість накладення в «М.Е.Дос» кваліфікований електронний підпис (КЕП), системою передбачена індивідуальна настройка рівня доступу до документів і модулів програми. Для самого шифрування використовується два ключі (це певний набір спеціальних символів, що є унікальними). Перший ключ називається «відкритим», або ж сертифікатом, і застосовується для кодування документа і перевірки автентичності цифрового підпису, а інший ключ – «закритий» – використовується для розшифрування та подальшого використання документа. Завдяки цій системі інший користувач не зможе дізнатися дані що зашифровані.

Основні модулі програми: «Держава», «Бізнес», «Акциз та ТТН», «Корпорація», «Заробітна плата», «Банки», «Фінансова звітність за МСФЗ (формат iXBRL)» та «Інтеграція». Також реалізовано можливість роботи з базою для одного користувача чи декількох. Отже, з кожним днем все розповсюдженням стає електронний документообіг. На сьогодні система «М.Е.Дос» за своїми функціональними можливостями не має аналогів на ринку України. «М.Е.Дос» працює з різними типами електронних документів: звітами, податковими накладними, актами, договорами та надає можливість накладання КЕП, завдяки цьому вони стають електронними оригіналами паперових документів. Дане програмне рішення дозволяє максимально автоматизувати процеси звітності та інших процесів документообігу в рамках однієї програми. Також автоматичний контроль процесів документообігу на всіх етапах, автоматичний розрахунок поля та заповнення декларації на основі додатків значно поліпшує роботу бухгалтерів та дозволяє виконувати більші обсяги.

Список використаної літератури:

1. Система електронного документообігу «Медок» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://me-doc.net.ua/>.

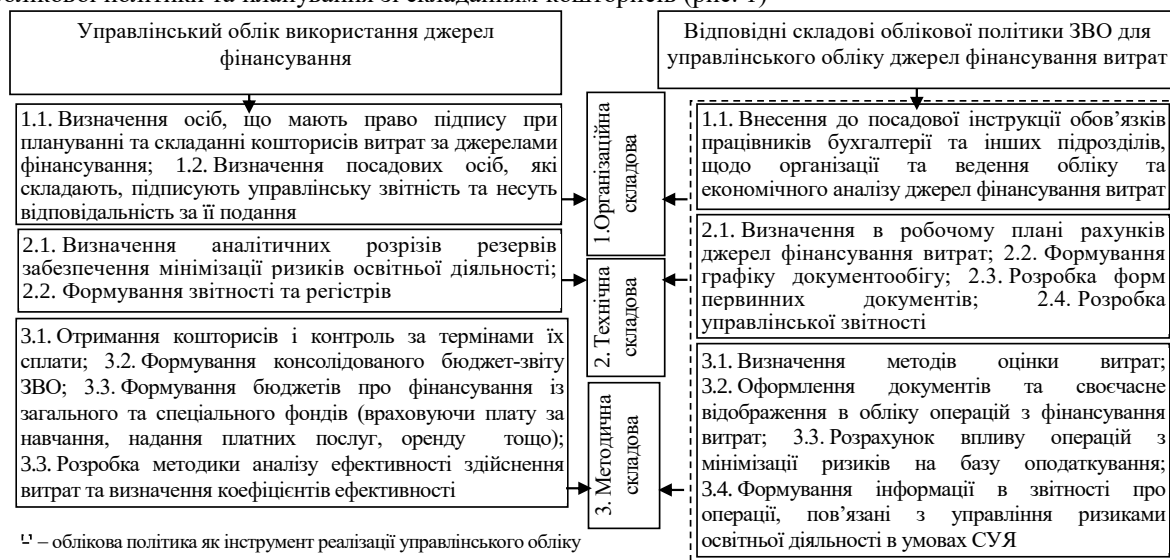
Грабчук І.Л., к.е.н., доц., доцент кафедри обліку і аудиту
 Луцька І.В., 1 курс, група ЗОО-19-1м, магістрант, ФБСО
 Державний університет «Житомирська політехніка»

ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ З ВИКОРИСТАННЯМ БЮДЖЕТІВ: РИЗИК-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД

Стратегія освітньої діяльності повинна базуватися на основі надійної та достовірної інформації, що забезпечує ефективність управлінських рішень щодо освітнього процесу, реалізації освітніх програм і стандартів рівневої підготовки. Така інформація формується в різних розрізах: якості результатів діяльності (процесів), якості самих процесів; і якості системи або організації діяльності закладів вищої освіти (далі – ЗВО). Значні обсяги інформації формуються в системі бухгалтерського обліку і аналізу діяльності ЗВО, тому питання організаційного забезпечення цього напрямку є важливими, особливо при провадженні діяльності в умовах ризику. Так, підхід до облікового забезпечення ризик-менеджменту освітньої діяльності в умовах запровадження системи якості освіти розглядається нами як комплексний і системний. У зв'язку з цим тема дослідження є актуальною та своєчасною.

Зауважимо, що у процесі забезпечення якісної підготовки висококваліфікованих фахівців, підвищення конкурентоспроможності ЗВО на ринку важлива роль відводиться його управлінському персоналу, який в умовах впровадження системи управління якістю, вимагає від них ефективного управління ризиками. Для того, щоб визначити дії облікового персоналу в частині інформаційного забезпечення, необхідна чітка структуризація процесу управління ризиками. Проте як в наукових працях, так і в діяльності навчальних закладів, відсутня однаковість щодо його послідовності. В першу чергу, це пов'язано з різноманітністю інструментарію, який використовується для прийняття рішень і здійснення заходів, спрямованих на забезпечення мінімального ризику в діяльності закладу на ринку або його уникнення взагалі.

Чітке планування та контроль за цільовим спрямуванням витрат діяльності закладів вищої освіти вимагає визначення їх оптимальної потреби (обсягу). Підсистема управлінського обліку пропонує розробляти систему бюджетів для реалізації цієї мети. Організація управлінського обліку з використанням бюджетування може бути здійснена поетапно на основі спеціально сформованої облікової політики та планування зі складанням кошторисів (рис. 1)

¹² – облікова політика як інструмент реалізації управлінського обліку

Рис. 1. Організація управлінського обліку з використанням бюджетів

Таким чином, в умовах націленості управлінського обліку ЗВО на реалізацію політики у сфері якості освіти особливе місце повинно бути відведено обліковій політиці в частині джерел фінансування та їх використання. Необхідність розробки облікової політики ЗВО диктується реформами в бюджетній сфері, в цілому, і нормативно-правовими актами з бюджетного обліку, зокрема. Так, запропоновані нами бюджети є важливою складовою управлінського обліку, оскільки така інформація є основою для ефективних рішень щодо управління ризиками, забезпечуючи їх гнучкість і стратегічну спрямованість закладів вищої освіти.

Григоревська О.О., к.е.н., доц., доцент кафедри обліку і аудиту
 Київський національний університет технологій та дизайну
Савич С.В., 1 курс, група ЗОО-19-1м, магістрант, ФБСО
 Державний університет «Житомирська політехніка»

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ

Наразі існує невирішена проблема високого рівня організації облікового забезпечення управління закладами вищої освіти в умовах ризику. Для обґрунтування застосування конкретних управлінських дій у процесах управління якістю в закладах вищої освіти (далі – ЗВО), запропоновано порядок організації інформаційного забезпечення діяльності з мінімізації ризиків освітньої діяльності із зазначенням коригувальних управлінських дій, виконавців, відповідальних суб'єктів та вихідних даних (табл. 1).

Таблиця 1

Організація інформаційного забезпечення коригувальних управлінських дій з мінімізації ризиків освітньої діяльності

Блок	Деталізовані коригувальні управлінські дії (в частині облікових функцій)	Виконавці	Відповідальні суб'єкти	Звітна та поточна інформація
1. Прийом на навчання	1.1. Витрати на рекламну компанію (в розрізі видів реклами)	Структурні підрозділи	Начальники відділів, завідувачі кафедр, декани	Заявка, розрахунок
	1.2. Витрати на закордонні відрядження (з метою налагодження співпраці)	Структурні підрозділи	Начальники відділів, завідувачі кафедр, декани	Заявка, розрахунок
Забезпечення*	Розгляд пропозицій від структурних підрозділів	Планово-фінансовий відділ (ПФВ)	Начальник планово-фінансового відділу	Узгоджений кошторис
	Затвердження кошторису відповідно до підрозділу	ПФВ	Начальник ПФВ	Затверджений кошторис
	Затвердження наказу про здійснення витрат	ПФВ	Ректор / проректор	Наказ
	Виділення грошових коштів відповідно кошторису та їх облік	Бухгалтерія	Ректор / проректор	Оплачені рахунки
	Звіт про поточні видатки	Бухгалтерія	Головний бухгалтер	Звіт
2. Планування освітнього процесу	2.1 Витрати на оголошення додаткових конкурсів на заміщення вакантних посад	Бухгалтерія	Головний бухгалтер	Звіт (відповідно до запитів)
	2.2. Фонд оплати праці	Бухгалтерія	Головний бухгалтер	Звіт
Забезпечення	*	*	*	*
3. Організація освітнього процесу	3.1 Витрати на публікацію статей у фахових наукових журналах	Бухгалтерія	Головний бухгалтер	Звіт (відповідно до запитів)
	3.2. Витрати на придбання/розробку програмного забезпечення та його амортизація	Бухгалтерія	Головний бухгалтер	Звіт (відповідно до запитів)
	3.3. Витрати на видання підручників та навчальних посібників	Бухгалтерія	Головний бухгалтер	Звіт (відповідно до запитів)
	3.4. Витрати на проходження міжнародних та довгострокових стажувань у ЗВО України	Бухгалтерія	Головний бухгалтер	Звіт (відповідно до запитів)
Забезпечення	*	*	*	*
4. Кадрова складова	Надання інформації про витрати на стажування, підвищення кваліфікації НПП	Бухгалтерія	Головний бухгалтер	Звіт (відповідно до запитів)
Забезпечення	*	*	*	*
	Підготовка загального звіту про витрати ЗВО	БухгалтеріяПФВ	Бухгалтерія, ПФВ	Звіт про витрати
	Затвердження фінансової та управлінської звітності ЗВО	Бухгалтерія ПФВ	Ректор	Звітність

* - дії повторюються

Відзначимо, що підготовка наведеної інформації здійснюється на основі даних фінансової звітності, а деталізація окремих показників можлива за даними аналітичного обліку. Отримати таку деталізовану інформацію з фінансової звітності неможливо, тому керівництву слід завчасно поставити перед бухгалтерами завдання щодо розробки ризик-орієнтованої управлінської звітності з визначеними показниками.

Жидкова В.В., аспірантка, ФБСО
Науковий керівник – Легенчук С.Ф., д.е.н., проф.,
завідувач кафедри обліку і аудиту
Державний університет «Житомирська політехніка»

ВИТРАТИ НА РОЗВІДКУ КОРИСНИХ КОПАЛИН: ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ЗА П(С)БО ТА МСФЗ

В сучасних умовах у добувних підприємств виникає потреба в складанні фінансових звітів як за національними стандартами, так і за міжнародними, а також у правильному калькулюванні та обліку витрат на розвідку корисних компаній. Зацікавлені сторони (інвестори) вважають, що вивчати показники фінансових звітів добувних компаній, які знаходяться в різних країнах для цілей прийняття певних рішень є досить складно. Ці труднощі привели до впровадженню МСФЗ 6 «Розвідка та оцінка корисних копалин» (далі – МСФЗ 6) та вітчизняного П(С)БО 33 «Витрати на розвідку запасів корисних копалин» (далі – П(С)БО 33), які сприяють складанню фінансової звітності так, щоб вона була зрозумілою для стейкхолдерів, як всередині країни, так і за її межами. Тому розглянемо, які саме витрати приводять у П(С)БО 33 та МСФЗ 6.

МСФЗ 6 визначає деякі аспекти фінансової звітності в частині витрат, пов'язаних з розвідкою та оцінкою мінеральних ресурсів (наприклад, корисних копалин, нафти, природного газу та інше), а також витрат на визначення технічної здійсненності та комерційної доцільності видобутку корисних копалин: 1) облікову політику для активів з розвідки та оцінки без конкретного обліку вимог пунктів 11-12 МСФЗ 8. Таким чином, організація, яка застосовує МСФЗ 6, може продовжувати використовувати облікову політику, яка застосовується безпосередньо перед застосуванням МСФЗ 6; 2) тестування на знецінення активів з розвідки та оцінки, провести, коли факти і обставини вказують на те, що балансова вартість активів може перевищувати їх очікуваного відшкодування; 3) знецінення в порівнянні з МСФЗ 36, але очікує зменшення корисності відповідно до цього стандарту після його виявлення [1].

Проаналізувавши МСФЗ 6 можемо зробити висновок, що закладена в ньому методологія обліку витрат наближена до методу «успішно завершених розвідувань» (прямий зв'язок між понесеними витратами та відповідним збільшенням запасів), що застосовується в практиці бухгалтерського обліку США.

Національні ж стандарти бухгалтерського обліку до 2009 року не містили вимог до обліку діяльності видобувних підприємств, але ситуація змінилася із запровадженням П(С)БО 33, яке регламентує методологічні засади формування в обліку даних про витрати на розвідку запасів корисних копалин, а також визначення їх обсягів і якості. П(С)БО 33 базується на вже існуючих МСБО та GAAP та наближає фінансову звітність вітчизняних підприємств до вимог міжнародних стандартів задля полегшення її розуміння іноземними інвестором. Проте вітчизняний стандарт, незалежно від існування зарубіжних аналогів, містить досить багато суперечностей або недостатньо детально розкритих питань.

Таким чином до складу витрат на розвідку та визначення обсягів і якості запасів корисних копалин включаються: витрати, пов'язані з отриманням (придбанням) права на розвідку запасів корисних копалин; витрати на виконання топографічних, проектних, геологорозвідувальних робіт, геохімічних та геодезичних досліджень; витрати на спорудження розвідувальних, випереджальних експлуатаційних і нагнітальних свердловин та шурфову розвідку; витрати на взяття зразків і проб; витрати, пов'язані з державною експертизою та визначенням обсягів запасів корисних копалин; витрати, пов'язані з визначенням технічної можливості та економічної доцільності видобутку корисних копалин; амортизація основних засобів та нематеріальних активів, що використовуються для розвідки запасів корисних копалин. До складу витрат на розвідку та визначення обсягів і якості запасів корисних копалин також включаються інші витрати, безпосередньо пов'язані з розвідкою запасів корисних копалин [2].

Отже, можна зробити висновки, що для цілей обліку із виконанням вимог П(С)БО 33 та МСФЗ 6, до складу витрат на розвідку слід відносити комплекс робіт, що належать не тільки до розвідки як такої, але і до етапу дослідно-промислової розробки родовища. Це можна обґрунтувати тим, що на цьому етапі здійснюються роботи, які дозволяють остаточно оцінити технічну можливість та економічну доцільність видобутку корисних копалин.

Список використаної літератури:

1. IFRS 6 Exploration for and Evaluation of Mineral Resources / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-6-exploration-for-and-evaluation-of-mineral-resources/>.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 33 "Витрати на розвідку запасів корисних копалин", затверджено наказом Міністерства фінансів України від 26.08.2008 р. № 1090 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0844-08>.

**Замула І.В., д.е.н., проф., професор кафедри обліку і аудиту
Тарасова В.В., 1 курс, група ООМ-7, магістрант, ФБСО
Державний університет «Житомирська політехніка»**

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА

Український органічний сектор стрімко зростає як за кількістю операторів (за період з 2012 по 2017 рік їх кількість зросла майже вдвічі і становить 304 виробників), так і за якістю продукції. Наразі, Україна займає 24 місце у світовому рейтингу та 13 у рейтингу серед країн Європи по площі території, призначеної для органічного виробництва з показником 289 000 га.

Для визначення особливостей розвитку органічного виробництва та його обліково-аналітичного забезпечення, а також прогнозування їх подальшого прогресу (або регресу) доречно буде визначити основні його переваги. Серед них можна виділити: позитивний вплив на екологію та стан здоров'я і благополуччя населення. Це все сприяє досягненню екологічних та соціальних цілей, які перед собою ставлять виробники органічної продукції, саме тому органічне виробництво стрімкими темпами розвивається.

Однак, є велика кількість проблем, які не дають розвиватися ринку органічної продукції. Основними з яких є відсутність достовірної інформації щодо ефективності органічного виробництва в цілому та за конкретними видами продукції, що ускладнює управління підприємством з органічним виробництвом та не дозволяє йому мати достатні конкурентні переваги на зовнішньоекономічному ринку. Вирішенням вказаної проблеми є подальший розвиток організаційних та методичних положень бухгалтерського обліку органічної продукції відповідно до положень Цілей сталого розвитку України на 2016-2030 рр.

Сьогодні більшість господарств України займається виробництвом органічної продукції паралельно з традиційною. Хоча динаміка розвитку органічної продукції є позитивною, органіка досі залишається новим напрямом в сільському господарстві, тому велика кількість виробників займаються нею в експериментальному напрямку, як додаток до основного традиційного виробництва.

В результаті паралельного виробництва існує ризик змішування продукції між собою як в кількісному (на складах), так і у вартісному (у первинних документах та реєстрах синтетичного обліку) вимірниках. Для того щоб уникнути цього необхідно правильно організувати документування на підприємстві. В даному випадку можливе застосування різних первинних документів для продукції органічного походження та отриманої з традиційного виробництва. Однак, розробка нових форм може бути не дуже ефективною, тому для точного відокремлення витрат можна на вже існуючих формах додати рядок з уточненням, який вид продукції буде відображений саме цим документом. Також це допоможе контролюючим органам зменшити кількість ресурсів для перевірки діяльності підприємства.

Доцільною буде побудова робочого плану рахунків в частині формування окремих аналітичних рахунків для процесу надходження біологічних активів, виробництва органічної продукції, її подальшої реалізації, а також для визначення фінансового результату. До рахунків, призначених для обліку органічного виробництва, необхідно додати аналітику, таким чином аналітичний рахунок першого порядку вказуватиме до якого виду виробництва належить операція: органічне (1) чи традиційне (2) виробництво, а аналітичний рахунок другого порядку вже вказуватиме на найменування об'єкта.

З допомогою запропонованих аналітичних рахунків можна полегшити процес формування виробничої собівартості та визначення доходів. Це допоможе визначати, наскільки дохідним є органічне виробництво, порівняно з традиційним, якщо на підприємстві наявні обидва види.

Також можливе удосконалення обліку шляхом формування екологічних звітів, з метою найбільш повного відображення операцій щодо органічного виробництва. Досвід країн ЄС варто запровадити і в Україні. Тобто, інформація про розвиток органічного виробництва повинна надаватися всіма органами сертифікації, які діють в Україні. Для отримання статистичної інформації про розвиток органічного виробництва в Україні рекомендується використовувати існуючу форму державного статистичного звіту про основні економічні показники сільськогосподарських підприємств із зазначенням даних про органічне виробництво у розділі з однойменною назвою.

В цілому, облік органічної продукції мало відрізняється від обліку традиційної продукції, тому необхідно проводити достовірну діагностику стану біологічної складової економічного процесу, відповідно до якої саме родючий ґрунт, рослина і тварина, біологічні закони, за якими вони існують, визначають технології побудови бухгалтерського обліку. Отже, становлення органічного аграрного виробництва в Україні потребує розвитку його облікового забезпечення. Відповідно з появою такого забезпечення можливо очікувати розвиток цього сегменту аграрного сектору.

Захаров Д.М., аспірант, ФБСО
Науковий керівник – Жиглей І.В., д.е.н., проф.,
професор кафедри обліку і аудиту
Державний університет «Житомирська політехніка»

КОРЕЛЯЦІЙНИЙ ЗВ'ЯЗОК МІЖ СОЦІАЛЬНИМ КАПІТАЛОМ ТА ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ

Потенціал та процеси економічної мережі в постіндустріальній економіці безпосередньо залежать від довіри як на макро-, так і на мікрорівні. Цілеспрямована діяльність щодо формування та розвитку довіри дозволяє використовувати соціальний капітал у напрямку підвищення ефективності та конкурентоспроможності як окремих підприємств, так і всієї економічної системи.

Процес аналізу соціального капіталу вимагає оцінки факторів формування та руйнування довіри до країни. Такими факторами є стійкі зв'язки підприємства з контрагентами, стабільність персоналу, репутація в ЗМІ, незалежні аналітичні рейтинги, інвестиційні рейтинги тощо.

Для дослідження соціального капіталу важливо генерувати вихідні дані, які включають дані про ключові зацікавлені сторони підприємства, їх взаємини зараз, витрати на формування соціального капіталу, чинники формування та руйнування довіри до компанії з боку внутрішніх та зовнішніх зацікавлених сторін (формування ділового капіталу).

Довіра – важливий елемент соціального капіталу. Емпіричні дані, яку ми використовуємо для вимірювання довіри, ґрунтується на даних WVS [0]. Результати дослідження Knack і Keefer вказують на статистично значимий вплив довіри на економічний ріст. Вони стверджують: «Коефіцієнт довіри вказує на те, що зростання на цю змінну на десять відсотків вказує на збільшення приросту на чотири п'яті частини процентного пункту» [0].

Макроекономічні міркування щодо ефекту довіри на зменшення трансакційних витрат ґрунтуються на мікророзуміннях, отриманих головним чином із досліджень управління та організації. Зважаючи на те, що довіра є явищем багаторівневим, його вимірювання стає ще важливішим. Безпосередньо багато економістів припускають, що вимірювання довіри за допомогою цього питання Всесвітнього дослідження цінностей фіксує мікро аспекти.

Дані WVS за 2014 рік вказують на сильніший зв'язок між довірою та ВВП. Ми порівняли рівні довіри у 43 країнах із їх ВВП. Наведена Наведений нижче рис. 1 підтверджує наші припущення.

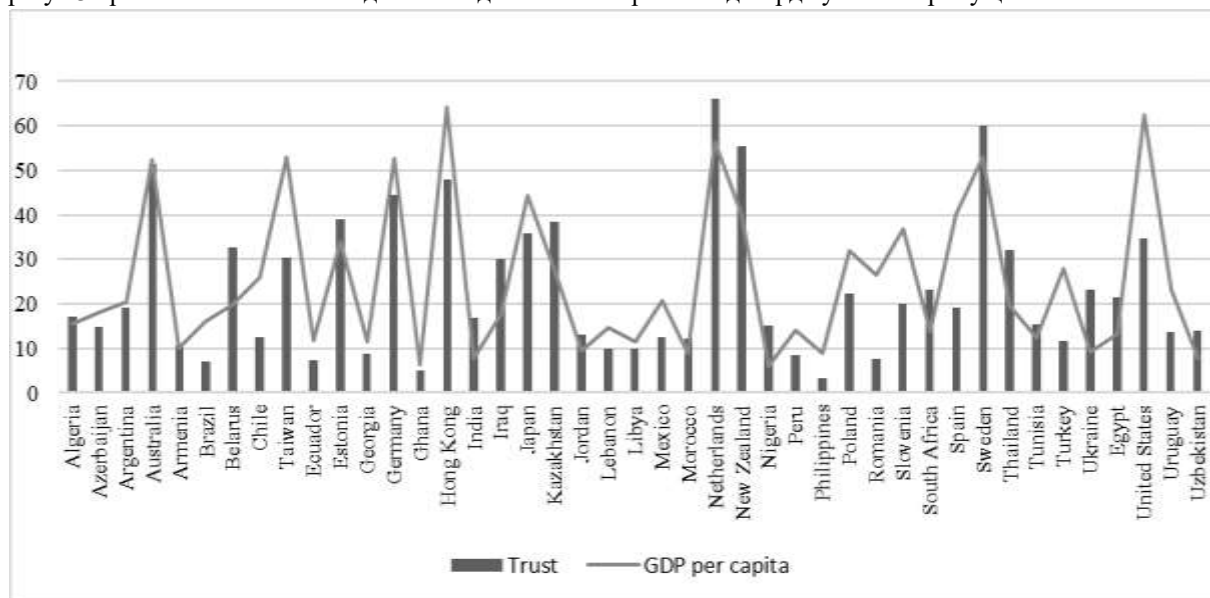

Рис. 1. Кореляція між довірою та ВВП

Ресурс: Trust (The World Value Survey (2014) [3]), GDP per capita (International Monetary Fund (2014))

Корпоративна соціальна відповідальність породжує довіру всередині підприємства, створює особливе внутрішнє середовище, що стимулює інноваційні процеси, схильність до навчання та експериментів, що є надзвичайно важливим для розвитку людського та інтелектуального капіталу. Соціальна відповідальність підприємства за корпоративними ставками враховує цінності основних акціонерів, замовників та службовців та сприяє їх довірі до підприємства. Корпоративна соціальна

відповідальність важлива для досягнення високого рівня задоволеності працівників, підвищення ефективності ведення бізнесу, інноваційної діяльності. Корпоративна культура впливає на зростання вартості трьома способами: у підвищенні трудової мотивації та залучення працівників до трудового процесу, у підвищенні репутації компанії як роботодавця, в покращенні етики спілкування з клієнтами та партнерами.

Значення ефективної корпоративної соціальної відповідальності відображається на ринковій вартості підприємства. Складна фінансова структура та непрозоре корпоративне управління мають суттєвий вплив на скорочення витрат. Важлива роль корпоративної соціальної відповідальності у створенні соціального капіталу та формуванні довіри до підприємства зумовлена тим, що воно забезпечує баланс інтересів між акціонерами, персоналом, клієнтами та громадськістю, а також визначає стратегічні рішення, які сприяють відповідальності та етичній поведінці бізнесу.

Проблема розвитку країни, її регіонів та підприємств через підвищення конкурентоспроможності є надзвичайно важливою. Ця проблема особливо гостра для країн з неміцною економікою. Продуктивна теорія для обґрунтування підходів до пошуку шляхів вирішення проблем у країні - це концепція соціального капіталу та довіри. В рамках цієї концепції можливо визначити ресурси, які будуть основними для економічного та соціального розвитку, та оцінити неекономічні фактори розвитку. Однак, незважаючи на значну кількість досліджень соціального капіталу, ця концепція ще не використовується повністю; не існує повного розуміння цього та його перспектив. Це пов'язано, по-перше, з відсутністю підходів до його оцінки та складністю вимірювання.

Під час розбудови інституційного потенціалу основою його ефективного функціонування є соціально-економічна система, здатна до якісного зростання та саморозвитку. Зважаючи на те, що Україна є країною з різноманітними умовами розвитку в регіонах, важливо підкреслити відсутність єдиної моделі трансформації.

Сьогодні підприємства, які прагнуть зростання та розвитку, все частіше звертають увагу на формування соціального капіталу. Ця проблема особливо актуальна для нас в контексті гібридної війни. Таким чином, висувається нова вимога до системи управління: підвищення рівня довіри як елемента соціального капіталу, внутрішньо та з підрядниками. Будівництво корпоративної довіри розглядається на двох рівнях: довіра, яка існує в межах бізнесу, і довіра між бізнесом. Українські компанії не розглядають соціальний капітал як інвестиційний об'єкт, але розробляють деякі його елементи в концепції сталого розвитку. Таким чином, нефінансова та інтегрована звітність найбільш прозорих компаній не містить інформації про формування соціального капіталу.

Сьогодні держава, бізнес та інвестори все більше усвідомлюють важливість соціальних ресурсів для розвитку. Це особливо важливо для підприємств. Кожне підприємство має свою специфіку залежно від накопиченого капіталу, матеріального, людського та соціального. У той же час для керівництва важливо визначити стратегію та побудувати політику управління так, щоб вона відповідала цілям та інтересам, насамперед, її працівників та населення регіону, де знаходиться підприємство. Зміна пріоритетів у цьому напрямку допомагає створювати складні соціальні завдання з мінімальними витратами. Мета дослідження - виявити фактори, що впливають на формування довіри на державному та підприємницькому рівнях. Наприклад, якщо Україна підвищить рівень довіри до рівня в Тайвані (приблизно на стандартне відхилення), темпи зростання зростуть майже на 1%. Значення взаємозв'язку певною мірою залежить від включення інших змінних, які одночасно впливають на ріст. Контролюючи можливу ендогенність довіри, аналіз дає вагомі докази того, що довіра насправді викликає зростання.

Довіра сильно пов'язана зі змінними економічного розвитку, які сприяють зростанню, але також впливають на довіру, що призводить до зворотного ефекту від зростання до довіри, особливо в довгостроковій перспективі. Вивчення довіри вимагає вивчення мультидисциплінарних джерел: економіки, соціології, психології, поведінки та управління. Всередині компанії довіру можна інтерпретувати як розширення міжособистісного довіри, заснованого на знайомстві між людьми в попередній взаємодії. У діловій мережі результативність роботи підприємства значною мірою залежить від довірчих відносин між окремими людьми та групами. На макроекономічному рівні довіра продовжує взаємодіяти з установами та організаціями, особливо в галузі транснаціональної співпраці.

Список використаної літератури:

1. International Monetary Fund (2014). Retrieved from: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2015/01/weodata/index.aspx>.
2. Knack, S., and Keefer, P. 1997. Does social capital have an economic pay-off? A cross-country investigation. Quarterly Journal of Economics, vol. 112, no. 4, 1251–88.
3. The World Value Survey (WVS) (2014). Data on trust and many other social and cultural characteristics from cross-national and time-series surveys. Retrieved from: <http://www.worldvaluessurvey.org/WVSDocumentationWVL.jsp>.

Козаченко В.М., 1 курс, група ЗОО-19-1м, магістрант, ФБСО
Науковий керівник – Чижевська Л.В., д.е.н., проф.,
професор кафедри обліку і аудиту
Державний університет «Житомирська політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ І ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ТА ПОДАТКОВОЇ ЗВІТНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ КП «ТРУДОВИЙ АРХІВ» БЕРДИЧІВСЬКОЇ РАЙОННОЇ РАДИ)

Комунальне підприємство «Трудовий архів» Бердичівської районної ради було створене в 2009 році Рішенням Бердичівської районної ради для централізованого тимчасового зберігання архівних документів, нагромаджених у процесі документування службових, трудових та інших правовідносин юридичних осіб і фізичних осіб - підприємців та інших архівних документів, що не належать до Національного архівного фонду [1]. Підприємство фінансується на 95 % з місцевого бюджету. Бюджет Бердичівського району виділяє кошти згідно з затвердженою відповідною програмою розвитку архівної справи за рахунок надходжень до загального фонду бюджету, які були передбачені на її виконання та фінансуються по КЕКВ 2610 «Субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям)». Кошти мають спрямовуватися лише на заходи, визначені програмою. Районна програма розвитку архівної справи на 2016-21 рр. передбачає: забезпечення заробітною платою працівників підприємства, оплату комунальних послуг, оновлення матеріально-технічної бази підприємства (придбання нових стелажів, комп'ютерної техніки та ін.), обов'язково послуги пожежної сигналізації та придбання засобів протипожежної безпеки та ін.

Відповідно до Бюджетного законодавства України головними розпорядниками бюджетних коштів за бюджетними призначеннями, передбаченими місцевими бюджетами є Бердичівська районна рада в особі Голови районної ради, який затверджує плани використання бюджетних коштів, штатний розпис, погоджує витрати та інше що передбачено законодавством. Комунальні підприємства та інші юридичні особи, що не мають статусу бюджетної установи, але отримують кошти з бюджету як фінансову підтримку або уповноважені органи державної влади на виконання загальнодержавних програм, надання послуг через розпорядників бюджетних коштів мають статус одержувачів. Трудовий архів є одержувачем бюджетних коштів, які можуть надаватися лише через розпорядника якому він підпорядкований.

Комунальне підприємство «Трудовий архів» Бердичівської районної ради має штатну чисельність 2,5 одиниці, яка передбачає посаду директора, спеціаліста та 0,5 ставки бухгалтера. Відповідно на підприємстві ведеться кадровий облік, нараховується заробітна плата, з якої сплачується єдиний соціальний внесок (22%) та відраховуються утримання (військовий збір та податок на доходи фізичних осіб).

Підприємство подає до органів Державної податкової служби Звіт про суми нарахованої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення, допомоги, компенсації) застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування до органів доходів і зборів (дод. 4) в якому відображає: нараховані суми заробітної плати працівника, виплати лікарняних, суму відпускних, також, зазначають дату прийому та звільнення найманця, вказують кадрові переміщення, наявність спеціального стажу у працівника, повного чи неповного робочого дня та ін. Цей звіт є щомісячним. Щокварталу підприємство подає Форму № 1 ДФ, яку подають всі податкові агенти незалежно від організаційно-правового статусу та способу оподаткування іншими податками та/або форми нарахування (виплати) доходу (у грошовій або негрошовій формі). Отже, незалежно від системи оподаткування (загальна або спрощена) роботодавці зобов'язані подавати інформацію про суми, які нараховують та виплачують фізичним особам.

Оскільки комунальне підприємство має право провадити комерційну діяльність, то в результаті цієї діяльності підприємство одержує прибуток. Дане підприємство надає послуги методичної і практичної допомоги установам, підприємствам і організаціям в упорядкуванні відповідних документів та підготовці їх до передачі на зберігання до трудового архіву, та отримує винагороду згідно погоджених і затверджених тарифів й сплачує податок на прибуток. Тому подає декларацію на прибуток за рік.

Фінансова звітність по підприємству подається спрощена в складі Балансу (форма № 1-мс) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-мс). Спрощена форма фінансового звіту дозволяє суб'єкту малого підприємництва вести менш детальний і розгорнутий облік, чим при звичайних умовах. Проте, фінансовий звіт суб'єктів малого підприємництва, як і фінансова звітність у цілому, являє собою систему узагальнених показників, що характеризують підсумки господарської діяльності підприємства за звітний період [2].

Отже, комунальне підприємство «Трудовий архів» Бердичівської районної ради веде спрощений облік та подає спрощену фінансову звітність, є платником податку на прибуток, хоча має основне фінансування з місцевого бюджету. Звітується до органів ДПС по формах передбачених законодавством.

Список використаної літератури:

1. Типове положення про архівну установу сільської, селищної, міської ради, ради об'єднаної територіальної громади для централізованого тимчасового зберігання архівних документів, нагромаджених у процесі документування службових, трудових та інших правовідносин юридичних і фізичних осіб, що не належать до Національного архівного фонду. Наказ Міністра України від 02.06.2014 № 864/5.
2. Безверхий К. Як заповнити спрощений фінзвіт. Баланс Агро. 2017. № 1 (517). С. 17-18.

Кудрявцева С.М., 3 курс, група ОО-2, ФБСО
Науковий керівник – Безручук С.Л., к.е.н., доц.
доцент кафедри обліку і аудиту,
Державний університет «Житомирська політехніка»

ПОРІВНЯННЯ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ

Малий бізнес – основа функціонування будь-якої держави, його ефективний напрям розвитку і дії конкурентного ринкового середовища завдяки зростанню підприємницької активності. У більшості країн світу мале підприємництво, незважаючи на те, що основне джерело надходжень становлять великі підприємства, посідає значне місце в загальній сумі валового національного продукту, виробництві товарів та продукції, наданні послуг, що дає змогу повністю задовольняти попит у товарах. Завдяки йому можна забезпечити зайнятість населення, а також надходження грошових ресурсів до бюджету за рахунок сплати податків. Однак, розвитку малого бізнесу заважає ціла низка економічних та організаційних перешкод, де особливу роль відіграє механізм його оподаткування.

Фінансова підтримка малого бізнесу з боку держави, яка безпосередньо здійснюється через систему оподаткування, охоплює, насамперед, фінансові методи впливу. Для стимулювання розвитку малих підприємств у зарубіжних країнах використовують два податкових механізми, а саме спрощену систему оподаткування та створення для них особливих умов оподаткування шляхом введення спеціальних податкових правил (застосування загальних правил з окремими пільгами для малих підприємств). Порівняємо оподаткування суб'єктів малого підприємництва в Україні і Польщі.

На перших етапах становлення системи оподаткування в Україні малому підприємству надавали певні пільги, згодом почали вводити обмеження на використання спрощеної системи оподаткування. Сучасна система оподаткування закріплена Податковим кодексом України, введений в дію 1 січня 2011 року. Він визначає перелік податків та зборів, що стягуються в Україні, порядок їх адміністрування, види платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, відповідальність за порушення податкового законодавства, а також інші базові елементи системи оподаткування. Податковий кодекс визначає також спрощену систему оподаткування, вводить групи суб'єктів малого підприємництва, які можуть скористатися всіма перевагами спрощеного оподаткування. Суб'єктами малого підприємництва можуть бути юридичні особи, що відповідають критеріям, визначеним Податковим кодексом України, та мають право на застосування спрощеного бухгалтерського обліку доходів та витрат; платники єдиного податку, які відповідають критеріям Податкового кодексу України. На даний час її застосування є дуже поширеною, завдяки тому, що суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, поділяються на чотири групи платників єдиного податку.

Застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності дозволяє суб'єкту малого підприємництва в Україні скористатися окремими перевагами, зокрема, спрощенням процедури та порядку реєстрації платника податку (суб'єкти малого підприємництва можуть перейти на сплату єдиного податку як з початку року, так і з початку будь-якого кварталу), надання права вибору сплати ПДВ, заміщення різноманітних видів податків і зборів єдиним податком, що дозволяє звітуватись за однією формою звітності, а саме розрахунком сплати єдиного податку суб'єктом малого підприємництва – юридичною особою, що подається до податкового органу раз на квартал, а не заповнювати і звітуватись за декількома формами. Спрощення відбувається і у частині ведення поточного бухгалтерського обліку та форм фінансової звітності, що передбачена Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» (в складі Балансу (форма № 1-м або форма № 1-мс) та Звіту про фінансові результати (форма № 2-м або форма № 2-мс).

Незважаючи на наведені переваги, спрощена системи оподаткування, суб'єктів малого підприємництва значно обмежує обсяг виручки суб'єктів малого бізнесу, які дають право її використовувати. При цьому сума єдиного податку сплачується завжди і не враховує, чи буде фактично отримано дохід від здійснення такої діяльності за звітний період.

Метою запровадження спрощеної системи оподаткування є підтримка малого бізнесу та сприяння його розвитку. З одного боку, спрощена система оподаткування була покликана для сприяння легалізації малого бізнесу, оскільки складність обліку та процедур сплати податків, а також зловживання представників держави при застосуванні норм податкового законодавства були однією з причин перебування частини малого бізнесу «в тіні». З іншого боку, спрощена система оподаткування мала б сприяти активізації підприємницької діяльності, оскільки зменшення вимог до обліку та звітності

знижувало бар'єр для входу на ринок нових суб'єктів підприємництва, особливо фізичних осіб-підприємців (ФОП).

На нашу думку, головним завданням у реформуванні оподаткування має бути створення такої системи, яка б дозволила зібрати достатньо коштів, необхідних для виконання основних функцій держави та органів місцевого самоврядування, залишаючи при цьому достатньо фінансових ресурсів суб'єктам господарювання для їхнього функціонування та розвитку. Основним джерелом надходжень до державних та місцевих бюджетів є податки, які виступають найважливішим компонентом бюджетної системи. Важливим інструментом реалізації державної фінансової політики уряду щодо виконання своїх соціально-економічних цілей та завдань як правило, вважається використання державних та місцевих бюджетів, включно з податковими надходженнями.

Розглянемо досвід Польщі щодо обліку та оподаткування у сфері малого підприємництва.

Система оподаткування малого бізнесу існує в Польщі схожа на нашу. Польські законодавчі норми також виділяють чотири основні форми оподаткування бізнесу. Основна і зазвичай застосовувана шкала податку формується за загальною системою оподаткування податком на прибуток (podatek dochodowy od osób prawnych). Вперше в Польщі податок на прибуток підприємств (CIT) був введений Законом від 31 січня 1989 р. Новий закон стосовно цього податку був прийнятий 15 лютого 1992 р. (Журнал законів 2019 р., Пункт 865), цей акт діє до сьогодні. Окрім цього Закону, існує низка постанов, що регулюють це питання, виданих Міністром фінансів. Сума податку для осіб, що мають зареєстрований офіс у Польщі становить: 19% - сума оподаткування за загальними принципами, 15% - ставка для суб'єктів господарювання, які почали діяти у визначеному податковому році, в тому числі - дрібні платники податків. з 1 січня 2017 року, запроваджено додаткову, знижену ставку податку на прибуток підприємств у розмірі 9%, яка призначена для малих платників податків, чий дохід від продажу (разом із податком, сплаченим за товари та послуги) не перевищить еквівалент 1200 млн євро в злотих у попередньому податковому році

Іншою формою оподаткування, яку також часто обирають, є єдиний податок, який є вигідною альтернативою для більш заможних підприємців через фіксовану ставку податку на прибуток. Так наприклад, платники податків у Польщі, що мають невеликі обсяги господарської діяльності, набувають статусу малого платника податків і мають можливість скористатися спрощеннями в оподаткуванні підприємств ПДВ (VAT), обираючи так званий метод касових розрахунків, який дозволяє відстрочити сплату податку в часі завдяки виникненню зобов'язань зі сплати податків під час здійснення оплати. Це дає змогу малим платникам податків мати більшу фінансову стійкість. Малий платник податків у Польщі – це платник ПДВ:

- в якого обсяг продажів (зокрема суми податку) не перевищив у попередньому фінансовому році суми, що відповідає 1,2 млн. євро, виражений в злотих;

- який надає посередницькі послуги, управляє інвестиційними фондами, є агентом, підрядником або іншою особою, що надає послуги аналогічного характеру, сума доходу якого, за винятком комісії (в тому числі суми податку), не перевищувала в попередньому фінансовому році суми, що відповідає 45000 євро, вираженої в злотих. Малий платник податків може скористатися правом для обліку ПДВ за касовим методом. Тоді податкове зобов'язання виникає в нього, як правило, в день після отримання всієї або частини оплати, поставки товарів або послуг від особи, зареєстрованої як платник ПДВ. Для того щоб використовувати касовий метод обліку ПДВ, платник податків повинен спочатку письмово повідомити податкову інспекцію про свій намір не використовувати цей метод до кінця місяця, що передує періоду, за яким буде застосовано цей метод. Малі платники податків, які використовують касовий метод, мають зобов'язання (без виклику в податкову інспекцію) нараховувати та сплачувати ПДВ до 25-го дня місяця, наступного за кварталом, в якому ці податкові зобов'язання виникли, тоді як малі платники податків, що не застосовують касовий метод, зобов'язані звітувати щомісяця. Компанії в статусі «малий платник податків» та новостворені підприємства, також можуть отримати вигоду, застосовуючи так звану «одноразову амортизацію», для придбання основних засобів груп 3–8 згідно з класифікацією основних засобів Польщі (KŚT), в розмірі до 50000 євро на рік упродовж трьох років.

Ще однією цікавою новацією, введеною у Польщі з 2019 р. є оподаткування незареєстрованого бізнесу. Якщо особа керує компанією у формі незареєстрованого бізнесу в невеликих масштабах і не досягає доходів, що перевищують 1050 злотих (половина мінімальної заробітної плати за роботу) в будь-якому місяці року, їх можна зарахувати у формі ПДФО як інші джерела доходу. Проте, якщо ваш дохід перевищує 1050 злотих за даний місяць, то необхідно зареєструвати бізнес і сплачувати відповідні податки.

Порівнюючи стан розвитку малого підприємництва України з Польщею ми можемо сказати, що вона становить певний інтерес для України, а загальні риси, потрібно врахувати під час формування державної політики підтримки малого підприємництва для України.

Як свідчить проведений аналіз, Україна все ж таки з кожним роком стає ближчою до європейської практики обліку, зокрема надає суттєві організаційні та податкові спрощення новоствореним

підприємствам. На нашу думку вплив держави на процес становлення підприємництва явно замалий, зокрема недостатньо врегульованими залишаються такі питання, як сприяння розвитку зовнішньоекономічної активності суб'єктів малого підприємництва та інноваційної діяльності в підприємницьких структурах; проведення підготовки та перепідготовки кадрів для роботи в структурах малого бізнесу; удосконалення інформаційного та нормативно-правового забезпечення діяльності підприємців у сфері малого бізнесу тощо. Українському підприємництву необхідно допомогти розв'язати ці проблеми, зміцнити позиції у вітчизняній економіці та забезпечити його вихід на європейський ринок. Для цього треба плановірно реалізовувати державну політику підтримки та розвитку малого бізнесу, що дасть змогу забезпечити зайнятість населення та пом'якшити негативний вплив кризи на економіку України.

Лоскоріх Г.Л., аспірантка, ФБСО
 Науковий керівник – Лаговська О.А., д.е.н., проф.,
 професор кафедри обліку і аудиту
 Державний університет «Житомирська політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ІТ-ПІДПРИЄМСТВІ

Питання організації бухгалтерського обліку на ІТ-підприємствах на сучасному етапі є достатньо актуальними. По-перше, це обумовлено розширенням сфери ІТ. По-друге, актуальність підтверджується прагненням керівництва ІТ-підприємств до мінімізації витрат, пов'язаних з організацією та управлінням. По-третє, відбуваються позитивні зміни в законодавчій сфері – приймаються нормативно-правові документи, які надають пільгові умови здійснення діяльності, вирішують певні організаційні питання.

Незважаючи на позитивну динаміку, суб'єкти даної сфери стикаються з низкою труднощів. Так, за результатами проведених досліджень [2] основними проблемами діяльності ІТ-підприємств в Україні є нестабільність фіскальної політики, наявність мінливих регуляторних бар'єрів, недостатній рівень розвитку ІТ-освіти і підвищення кваліфікації. Саме тому хоча вже розроблені схеми, що дозволяють ІТ-підприємствам оптимізувати їх оподаткування (зокрема, оподаткування за допомогою аутсорсингу), часті зміни податкового законодавства вимагають постійного коригування їх реалізації на практиці.

Незважаючи на те, що ІТ-сфера є дуже перспективною для України і держава намагається стимулювати її розвиток, здійснюються також спроби отримати більшу віддачу від діяльності підприємств у цій сфері. Так, в 2019 році в Україні з'явилися законопроекти, що стосуються зміни оподаткування діяльності ІТ-підприємства. Крім того, уряд висунув пропозицію про створення для ІТ-сфери Фонду розвитку людського капіталу [1], що наповнюється за рахунок додаткового податку.

Керівники ІТ-підприємства, володіючи інформацією про внутрішні проблеми, повинні їх вирішувати, щоб уникнути відтоку кваліфікованих кадрів. Реалізація розробленої план-схеми з розвитку підприємства, з огляду на виявлені напрямки та демонстрацію конкретних відрахувань коштів за ними, дозволить показати персоналу бажання і готовність керівництва міняти ситуацію. У свою чергу, проведення будь-яких розрахунків має ґрунтуватися на фактичних даних, які продукуються бухгалтерським обліком. Форма і строки надання такої інформації визначаються в ході організації бухгалтерського обліку, наприклад, у формі наповнення і термінів подачі внутрішньої звітності.

Таким чином, в ході організації бухгалтерського обліку закладаються основи інформаційного забезпечення управління діяльністю ІТ-підприємства, що забезпечують стабільність його розвитку. Крім завдання щодо надання інформації в необхідних керівництву розрізах, на організацію бухгалтерського обліку покладено і ряд інших завдань (рис. 1).

Рис. 1. Завдання і об'єкти організації обліку на ІТ-підприємстві

В основному кожен об'єкт організації бухгалтерського обліку на ІТ-підприємства розкривається кількома елементами, тобто нести варіативний характер в рамках чинного законодавства. Але в частині методичної складової багато об'єктів не позначені на нормативно-правовому рівні, що вимагає регламентації на рівні конкретного ІТ-підприємства шляхом розкриття в наказі про облікову політику. Це питання досить великий і буде розглянуто нами в подальших дослідженнях.

Список використаної літератури:

1. Лысенко Е. От чего страдает айтишник в Украине. Названы главные проблемы. URL: <https://ubr.ua/ukraine-and-world/technology/ot-cheho-stradaet-ajtishnik-v-ukraine-nazvany-hlavnye-problemy-3880463>.

2. Тимошенко А.О. Оподаткування послуг в ІТ-сфері: проблеми та перспективи. Економіка та держава. 2018. № 4. С. 46-52.

Мазур І.В., 1 курс, група ООМ-7, магістрант, ФБСО
Науковий керівник – Лозинський Д.Л., к.е.н., доц.,
доцент кафедри обліку і аудиту
Державний університет «Житомирська політехніка»

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

Інтеграція України до європейського економічного простору відкриває перед вітчизняними суб'єктами господарювання широкі перспективи міжнародного співробітництва. Укладання договорів експорту-імпорту товарів, відкриття філій або «дочок» вітчизняних компаній за кордоном або, навпаки, реєстрація відокремлених підрозділів іноземних компаній в нашій країні, кредитування в іноземних банках, залучення інвестиційних ресурсів (в тому числі за допомогою інтернет-платформ), фінансове інвестування – це неповний перелік видів зовнішньоекономічної діяльності, які вимагають адаптації системи обліку та звітності підприємств до міжнародних стандартів, що, серед іншого, безпосередньо стосується визначення та оподаткування фінансових результатів.

Міжнародні стандарти фінансової звітності мають певні незаперечні переваги перед національними стандартами в плані визначення прибутку до оподаткування. По-перше, вони містять чіткі та однозначні вказівки щодо застосування облікових правил, чим усувають багато наявних нормативних пробілів. Це, зокрема, стосується визначення витрат на податок на прибуток за методом зобов'язань, який сприяє адекватному відображенню в балансі відстрочених податкових активів та зобов'язань і уможливорює (за умови їх регулярного перегляду та переоцінки) досягнення максимальної точності в оцінці балансових статей [2, с. 198]. З іншого боку, вони є більш альтернативними та гнучкими і придатні до використання різними підприємствами в різних умовах господарювання з лише однією головною вимогою достовірності фінансової звітності. Крім того, застосовуючи міжнародні стандарти, платник податків отримує перевагу перед податковими органами в процесі проведення експертизи правильності визначення бази оподаткування (оподатковуваного прибутку) та доведення своєї позиції в суді.

Не зважаючи на те, що законодавцями була проведена попередня робота щодо спрощення ведення обліку податку на прибуток (зокрема, з 2015 року податковий облік податку на прибуток ведеться на основі фінансового результату до оподаткування, визначеного за даними бухгалтерського обліку, а підприємства з річним доходом до 20 млн. грн. отримали право не враховувати податкові різниці), все ж таки існують проблемні питання визначення оподатковуваного прибутку, які необхідно з'ясувати при переході підприємства до обліку за міжнародними стандартами [1]:

1. Регулярне проведення переоцінки основних засобів хоч і є обтяжливим процесом для бухгалтера, але в кінцевому підсумку здатне зменшувати оподатковуваний прибуток, оскільки дооцінка до справедливої ринкової вартості (в умовах інфляції) не визнається доходом і не впливає на базу оподаткування, а збільшені суми амортизації в подальшому зменшують оподатковуваний прибуток. Аналогічно, на суму нарахованої амортизації, а отже, і прибутку до оподаткування, впливають вимоги МСБО 16 та 38 щодо щорічного перегляду ліквідаційної вартості та періоду корисної експлуатації відповідно об'єктів основних засобів та нематеріальних активів.

2. Опанування засобами податкової оптимізації є також доволі складною задачею для бухгалтера, але їх вміле застосування дозволяє у періоди фінансових негараздів перенести витрати на наступні звітні періоди, або, навпаки, визнавати збитки у поточному році, якщо в майбутньому прогнозується зменшення доходів чи збільшення витрат. Мова йде про збитки від зменшення корисності активів, нарахування забезпечень для ліквідації основних засобів або навіть відкладення доходу від реалізації.

Таким чином, в умовах трансформації національних стандартів до міжнародних вимог відбувається впровадження світової практики формування, узагальнення та представлення облікової інформації про фінансові результати та їх оподаткування на підприємствах. Ці зміни покликані стимулювати менеджмент усіх рівнів до застосовування сучасних прогресивних форм та способів складання, надання та обробки облікової документації – нових документальних джерел отримання інформації про витрати за центрами відповідальності, підходів до калькулювання та аналізу собівартості, визначення фінансових результатів та податку на них, методів контролю, – що в результаті сприятиме покращенню якості управлінських рішень.

Список використаної літератури:

1. МСФЗ та оподаткування прибутку. 5 шляхів зменшення податкових витрат / Сайт First Consulting Group. – Режим доступу: <http://firstconsulting.com.ua/articles/61-msfz-ta-opodatkovannia-prybutku-5-shliakhiv-zmenshennia-podatkovykh-vytrat>
2. Шкуліпа Л.В. Конверсія вітчизняної практики обліку податку на прибуток до міжнародних стандартів фінансової звітності / Л.В. Шкуліпа // Молодий вчений. – 2019. – № 3 (67). – С.195-200.

ОЦІНКА РИЗИКІВ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ АУДИТУ

Тенденції економічного розвитку країн, світові кризи, зміни в діяльності бізнесу викликають зосередження уваги науковців та практиків до ризиків діяльності підприємств та акценті на здійсненні зовнішнього та внутрішнього аудиту. Значна кількість користувачів фінансової інформації переконані, що аудитор виявить всі помилки та розбіжності, які можуть здійснити вплив на фінансову звітність. Проте в процесі здійснення аудиторської перевірки, існує розрив очікувань між користувачами інформації та інформацією, яку надають аудитори.

Постійні дискусії серед науковців щодо вибору стратегії аудиту та аудиторських процедур, свідчать, про наявність значної кількості невирішених питань щодо аудиторського ризику та суттєвості.

В процесі функціонування суб'єкт господарювання постійно стикається із ризиками діяльності, що вимагає посилення напрямів управління ризиками.

Правильна оцінка ситуації, вибір методів управління ризиками та визначення застосованих аудиторських процедур є важливим інструментом досягнення економічних цілей підприємства. Задача аудитора, оцінити ризики суб'єкта господарювання та оцінити ефективність системи управління.

Науковці та практики визначають чотири компоненти ризику, які стосуються аудиту:

- підприємницький ризик- ризик, який впливає на господарські процеси результативності діяльності підприємства;
- ризик взяття зобов'язань – ризики, які виникають через конфлікт інтересів (неспроможністю клієнта оплати послуги, репутація та інше);
- ризик фінансової звітності – ризик, пов'язаний із фіксацією інформації у фінансовій звітності;
- аудиторський ризик- ризик формування позитивної думки про фінансову звітність підприємства, за умов наявності в ній суттєвих викривлень.

Підприємницький та ризик фінансової звітності виникає між замовником аудиту та його середовищем і як наслідок, ці ризики впливають на наступні два: аудиторський та ризик взяття зобов'язання.

Слід відзначити важливі моменти, які обов'язково потрібно брати до уваги:

1. При здійсненні перевірки аудитор при оцінці системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю не може допускати відсутність помилок оскільки в такому випадку загальний аудиторський ризик дорівнюватиме нулю, що протирічить загальним правилам, що кожна аудиторська перевірка супроводжується ризиком.

2. При обранні методів та способів проведення аудиту, необхідно враховувати внутрішні ризики. Для того щоб не визначати рівень не виявлення помилки на високому рівні, оскільки в такому випадку загальний аудиторський ризик матиме неприйнятно високе значення, що недопустимо.

3. Ефективність аудиторської перевірки вважається досягнутою, якщо аудитор установить низький ризик невиявлення за повної недовіри до систем обліку та внутрішнього контролю клієнта.

В процесі аудиторської перевірки розрахунок аудиторського ризику має як теоретичне так і практичне значення, оскільки впливає на визначення рівня суттєвості, який має вплив на обсяг аудиторських процедур, які необхідно виконати по відношенню до даного клієнта.

Відповідно до МСА 320 «Суттєвість при плануванні та проведенні аудиту» аудиторський ризик полягає в тому, що аудитор надасть невідповідний аудиторський висновок, якщо фінансова звітність є суттєво викривленою. Аудитор може управляти аудиторським ризиком двома способами: уникати аудиторського ризику (не проводити аудиторські перевірки на певних підприємствах); встановлювати допустимий аудиторський ризик на рівні, який унеможливило не виявлення суттєвих викривлень.

Взагалі можна сказати, що величина аудиторського ризику відображає ступінь на стільки аудитор готовий визнати допустиму можливість наявності суттєвих помилок та перекручень у фінансовій звітності після виконання аудиторської перевірки та надання стандартного звіту аудитора (аудиторського висновку) без модифікації думки та пояснюючого параграфа.

Система удосконалення оцінки суттєвості в аудиті та оцінки аудиторського ризику полягає у визначенні методики їх оцінки у внутрішньофірмових стандартах, визначенні чинників впливу, розробки анкет-тестів оцінки загального ризику, удосконалення оцінки систем внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку, оцінки якості аудиту, ці питання зумовлюють напрями подальших досліджень у сфері ризиків аудиторської діяльності.

Новашевська Л.Л., 1 курс, група ЗОО-19-1м, магістрант, ФБСО
Науковий керівник – Легенчук С.Ф., д.е.н., проф.,
завідувач кафедри обліку і аудиту,
Державний університет «Житомирська політехніка»

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ОБЛІКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Розвиток постіндустріальної економіки висуває до бухгалтерського обліку нові вимоги, однією з основних серед яких є забезпечення більшої прозорості підприємств в частині створення ними об'єктів інтелектуальної та інноваційної природи (інтелектуального капіталу, інтелектуальної власності), а також щодо витрат на дослідження і розробки, які здійснюються такими підприємствами, оскільки такі об'єкти є основними факторами створення довгострокової вартості. Об'єкти інтелектуальної власності в сучасних умовах все частіше використовуються підприємствами як для створення нових інноваційно-містких продуктів, для одержання монопольного доходу від використання нових технічних рішень, продажу патентів та ліцензій, так і для підвищення ефективності маркетингової політики за допомогою нарощення вартості бренд-капіталу. Транснаціональні компанії-лідери, які очолюють провідні світові рейтинги за рівнем ринкової капіталізації в основі своєї бізнес-моделі використовують інтелектуальний капітал, що складається з інтелектуальної власності, тобто результатів інтелектуальної діяльності, на які були одержані юридичні права, а також й з інших складових, на які у підприємств таких прав немає (людський капітал, клієнтський капітал), однак які забезпечують одержання економічних вигод від їх використання в своїй діяльності. В той же час, широке використання інтелектуальної власності в господарській діяльності підприємств спричинило появу значної кількості проблем щодо їх облікового відображення, що зумовлено особливостями інтелектуальної власності як об'єкта бухгалтерського обліку (невідчутність, неадитивність, інтелектуальна природа, правове регулювання):

1) Облікова оцінка інтелектуальної власності, що підтверджується також тим що даний напрям професійної оцінки також є найменш розвиненим. На думку проф. С.Ф. Легенчука дану проблему слід розглядати в розрізі наступних питань: Який вид оцінки має бути представлений в бухгалтерській звітності? Хто має проводити облікову оцінку? Як часто має проводитись переоцінка? Які методи оцінки слід використовувати? [2, с. 225]. Надання відповіді на ці питання дозволить вирішити методичні та організаційні аспекти облікової оцінки інтелектуальної власності;

2) Відображення інтелектуальної власності на бухгалтерських рахунках та формування системи аналітичного обліку. Використання системи синтетичних та аналітичних рахунків для обліку інтелектуальної власності та операцій з нею (амортизація, оцінка та переоцінка, видача та придбання ліцензій, одержання роялті та паушальних платежів, тощо) передбачає необхідність використання науково-обґрунтованої її класифікації, а також врахування відмінних особливостей між її окремими видами, які зумовлюють необхідність їх відокремленого відображення в системі обліку.

3) Формування системи управлінської та зовнішньої звітності щодо використовуваної на підприємстві інтелектуальної власності (власної та одержаної на умовах ліцензійних угод), що є одним з найбільш актуальних напрямів розвитку методичних аспектів бухгалтерського обліку в сучасних умовах [1, с. 178]. Для забезпечення зростаючих потреб внутрішніх та зовнішніх користувачів необхідним є агрегування інформації про інтелектуальну власність та операції, пов'язані з нею, в окремих управлінських звітах для прийняття рішень менеджментом підприємств, або за допомогою інструментів інтегрованої звітності для зовнішніх користувачів. Основною перевагою інтегрованої звітності є можливість розкриття інформації про інтелектуальну власність за допомогою фінансових та нефінансових показників, що дозволяє забезпечити розкриття основних невідчутних факторів створення вартості підприємства, незважаючи на неможливість їх достовірної грошової оцінки.

Виходячи з окреслених вище проблем можна виділити наступні перспективні напрями розвитку обліку інтелектуальної власності: 1) Розвиток системи облікової оцінки інтелектуальної власності на основі використання концепції справедливої вартості з метою підвищення рівня прозорості облікової інформації; 2) Ідентифікація визначальних особливостей окремих видів інтелектуальної власності та побудова на їх основі дієвої системи синтетичного та аналітичного обліку; 3) Розвиток управлінської та інтегрованої звітності підприємств в частині інтелектуальної власності.

Список використаної літератури:

1. Легенчук С. Проблемы бухгалтерского учета интеллектуального капитала в Украине в smart-логистических системах / С. Легенчук, Н. Деркач // *Studia Universitatis Moldaviae. Seria " Stiinte exacte si economice "*. – 2019. – nr. 7 (127). – Р. 176-180.

2. Легенчук С.Ф. Сучасні проблеми та напрями розвитку облікової оцінки нематеріальних активів / С.Ф. Легенчук // *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. – 2014. – Вип. 3 (30). – С. 224-235.

Очерedyкo B.Р., 1 курс, група ООМ-7, магістрант, ФБСО
Науковий керівник – Легенчук С.Ф., д.е.н., проф.,
завідувач кафедри обліку і аудиту
Державний університет «Житомирська політехніка»

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАННЯ ВНУТРІШНЬО СТВОРЕНИХ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ, ВІДПОВІДНО ДО НАЦІОНАЛЬНИХ ТА МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

Одним із шляхів надходження на підприємство нематеріальних активів є їх створення власними силами. Оскільки даний процес є досить специфічним не дивно, що виникають проблеми і протиріччя щодо облікового відображення такого типу операцій. Перш за все, складно ідентифікувати новостворений нематеріальний актив та передбачити чи буде він генерувати майбутні економічні вигоди для підприємства. Крім того, важко точно визначити момент часу, коли саме нематеріальний актив створений підприємством, можна вважати існуючим. По-друге, часто виникають труднощі з визначенням собівартості нематеріального активу.

Крім критеріїв визнання і вимог щодо первісної оцінки нематеріального активу, підприємству варто дотримуватись вимог обліку таких активів на етапі дослідження та на етапі розробки.

Керуючись П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» і МСБО 38 «Нематеріальні активи» витрати понесені підприємством на етапі дослідження варто визнавати як витрати того періоду, в якому вони виникли. Тобто у цьому випадку нематеріальний актив не відображається в балансі [3]. Міжнародний стандарт також визначає, що у ситуації коли виникають труднощі з відокремленням етапу дослідження від етапу розробок, витрати відображаються в обліку аналогічно до етапу дослідження.

Визнання нематеріального активу в результаті розробки можливе лише у випадку, якщо підприємство може довести: його технічну придатність до подальшого використання за призначенням, що також передбачає можливість продажу такого активу; спосіб генерування таким активом майбутніх економічних вигод; можливість достовірної оцінки понесених витрат на створення такого активу. У разі виконання усіх вище зазначених вимог, відбувається капіталізація витрат, тобто їх включення до собівартості новоствореного нематеріального активу [1].

Якщо розглядати дане питання в контексті американських стандартів обліку GAAP US, то навіть витрати на етапі розробок там визнаються витратами періоду. Винятком можна вважати лише створення комп'ютерних програм, облік яких регулюється окремим стандартом. В США діють окремі правила капіталізації витрат зі створення програмного забезпечення. В залежності від того, для кого воно призначене – для власного використання чи для реалізації на зовні, відбувається відображення в обліку витрат, що виникли в процесі внутрішнього генерування. Таким чином, у випадку, якщо комп'ютерні програми призначені для продажу капіталізацію витрат слід здійснювати лише за умови завершення детального проекту програми або робочої моделі. Подальші витрати, які виникли вже після придатності нематеріального активу до реалізації, повинні бути включені до витрат звітного періоду.

Щодо тих створених програм, які будуть використовуватись для власних (внутрішніх) потреб компанії, то капіталізація витрат в цьому випадку відбувається тільки при дотриманні специфічних вимог, зазначених в американських стандартах. Однією з них є завершення програмістами суб'єкта господарювання такого проекту та його подальше використання для розв'язання виробничих та управлінських задач компанії [2, с. 283-284].

Отже, зазначені підходи до визнання внутрішньо створених нематеріальних активів, які описані у П(С)БО, МСБО та GAAP US, дозволяє констатувати, що можливість капіталізації витрат можливе лише за умови виконання додаткових вимог. Проте, поряд із цим простежується недосконалість національних стандартів порівняно з американськими. Вони надають більш детальні рекомендації щодо визнання нематеріальних активів, що пов'язані із застосуванням відмінних підходів обліку різних видів нематеріальних активів, зокрема програмного забезпечення, а також враховуючи їх потенційних користувачів – внутрішніх і зовнішніх. Таким чином, важливим є впровадження розмежування критеріїв капіталізації витрат на дослідження та розробки також в розрізі окремих видів нематеріальних активів, враховуючи специфіку діяльності підприємства. Це спричинює проблематику даного питання та потребує подальшого дослідження і удосконалення.

Список використаної літератури:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.help/article/mizhnarodnii-standart-buhgalterskogo-obliku-38>
2. Первій І.В. Аналіз сучасних проблем обліково-аналітичного забезпечення створення комп'ютерних програм // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: міжнар. збірник наукових праць. – ЖДТУ. – 2014. – № 3(30). – С. 277-289.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ЦЕНТРАЛІЗОВАНОЇ ЗАКУПІВЛІ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ У ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИНАХ

Протягом 2014-2020 років основні зусилля щодо постачання та модернізації озброєння і військової техніки, удосконалення матеріально-технічного забезпечення спрямовувалися на набуття й підтримання силами оборони необхідного рівня бойової готовності та здатності до виконання завдань оборони держави. Це завдання є одним із пріоритетних згідно з Державною цільовою оборонною програмою розвитку озброєння та військової техніки на період до 2022 р. [1] У цьому контексті актуальним є правильне облікове відображення операцій з постачання необоротних активів усіма залученими до цього процесу суб'єктами.

До суб'єктів процесу централізованої закупівлі необоротних активів відноситься Міністерство оборони України (у якості закупника), військова частина (у якості користувача), бази та склади (у якості зберігача). Від цього залежить відображення операцій з централізованої закупівлі майна в обліку. Так, при отриманні активів від постачальників оприбуткування на баланс здійснює Міністерство оборони (за дебетом рахунку 1815 «Активи для розподілу, передачі, продажу»).

Зберігач обліковує це майно на забалансовому рахунку 021 «Активи на відповідальному зберіганні розпорядників бюджетних коштів». Військова частина не відображає дану операцію в обліку, оскільки на даному етапі ще не є отримувачем такого майна. При передачі майна у військову частину в обліку останньої потрібно зробити запис по дебету рахунку 1815 «Активи для розподілу, передачі, продажу» та кредиту 6611 «Зобов'язання за внутрішнім розрахунками розпорядників бюджетних коштів» та оформити акт приймання-передачі основного засобу. У випадку повернення необоротних активів здійснюється обернений запис.

Віднесення військовими частинами до капітальних інвестицій вартості активів, які придбавалися за рахунок коштів фінансування заходів цільового призначення, з метою введення їх в експлуатацію здійснюється записом по дебету рахунку 1311 «Капітальні інвестиції в основні засоби» та кредиту рахунку 1815 «Активи для розподілу, передачі, продажу» з одночасним зменшенням зобов'язань за розрахунками з внутрішньої передачі таких активів по дебету рахунку 6611 «Зобов'язання за внутрішнім розрахунками розпорядників бюджетних коштів» та кредиту рахунку 5411 «Цільове фінансування розпорядників бюджетних коштів».

При оприбуткування необоротних активів необхідно відразу робити їх класифікацію на основні засоби та інші необоротні активи відповідно до будови Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, оскільки від цього залежатиме нарахування амортизації: у випадку ідентифікації основних засобів, необоротних матеріальних активів спеціального призначення - прямолінійний метод, у випадку ідентифікації інших необоротних активів - за методом 50/50.

Введення в експлуатацію після класифікації активу у випадку з основними засобами здійснюється записом по дебету рахунку 10 та кредиту рахунку 1311 «Капітальні інвестиції в основні засоби». У випадку з іншими необоротними активами здійснюватиметься запис по дебету рахунку 11 «Інші необоротні матеріальні активи» та кредиту рахунку 1312 «Капітальні інвестиції в інші необоротні матеріальні активи».

Особливістю централізованої закупівлі є необхідність одночасного відображення операції щодо формування внесеного капіталу по дебету рахунку 5411 «Цільове фінансування розпорядників бюджетних коштів» та кредиту рахунку 5111 «Внесений капітал у розпорядників бюджетних коштів».

Наведена методика обліку операцій дозволяє отримати оперативну інформацію щодо забезпечення необоротними активами військової частини.

Список використаної літератури:

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 № 284-6 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 29.08.2018 № 722-14) План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі <https://buhgalter.com.ua/dovidnik/plan-rahunkiv/plan-rahunkiv-buhgalterskogo-obliku-v-derzhavnomu-sektori/>.

Поліщук І.Р., к.е.н., доц., доцент кафедри обліку і аудиту
Кісенко А.М., 2 курс, група ЗОО-18-Зм, магістрант, ФБСО
Державний університет «Житомирська політехніка»

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ: ОБЛІКОВИЙ ВИМІР

Амортизаційна політика на підприємстві сприяє впровадженню досягнень науково-технічного прогресу та вибору найефективнішого напрямку використання необоротних активів, окреслює вибір порядку розподілу витрат на амортизаційні відрахування між звітними періодами, тим самим управляє розміром податку на прибуток. За допомогою інструменту переоцінки необоротних активів здійснюється регулювання масштабів господарської діяльності, що будуть відображені у валюті балансу. Водночас на основі розробленої амортизаційної політики здійснюється просте або розширене оновлення необоротних активів, що в цілому гарантує безперервне здійснення технологічного процесу. Тому слід уточнити етапи формування амортизаційної політики та розробити звіт щодо оцінки її ефективності.

Пропонуємо наступні етапи формування амортизаційної політики: 1) вивчення факторів, що впливають на вибір методу амортизації об'єкта; 2) вибір типу амортизаційної політики; 3) оцінка ймовірного розподілу витрат на амортизаційні відрахування на фінансовий результат між звітними періодами; 4) вибір методу нарахування амортизації; 5) оцінка відповідності методу нарахування амортизації фактичній інтенсивності використання основних засобів і його обліковому відображенню; 6) аналіз даних щодо надходження капітальних інвестицій відповідно до ступеня зношення основних засобів; 7) оцінка ефективності типу амортизаційної політики.

Четвертий етап «Вибір методу нарахування амортизації» включає окреслення об'єктів амортизації та класифікаційних груп основних засобів відповідно до Податкового кодексу України; встановлення вартісної межі віднесення об'єкта до основних засобів; порядок оцінки і переоцінки основних засобів; встановлення ліквідаційної вартості, критеріїв визначення очікуваного терміну корисного використання основних засобів та їх відповідність Податковому кодексу України; визначення методів нарахування амортизації з урахуванням типу амортизаційної політики.

Основними принципами амортизаційної політики щодо необоротних активів є: науковість, легітимність, дієвість, гнучкість, ефективність, достовірність. Неповне відображення інформації про оновлення необоротних активів залежно від джерел фінансування у фінансовій звітності знижує ефективність амортизаційної політики. Тому потрібно розробити внутрішню звітність.

Інформаційними запитами щодо внутрішньої звітності в частині амортизаційної політики є: надання повної, достовірної та релевантної інформації про власні та залучені джерела оновлення необоротних активів та їх структуру.

Внутрішня звітність спрямована на забезпечення управлінського персоналу якісною інформацією, яка представляє собою узагальнення або деталізацію даних про господарську діяльність підприємства, подання їх у зручній формі для прийняття управлінських рішень.

Метою внутрішньої звітності є надання повної, точної, своєчасної і достовірної інформації про деталізацію відображених результатів господарських операцій у фінансовій звітності для прийняття ефективних управлінських рішень.

Вважаємо доцільним розглянути вимоги до складання внутрішньої звітності. Під час розробки та заповнення форм внутрішньої звітності слід дотримуватися наступних вимог: оперативності; конфіденційності; зрозумілості; достовірності.

Покращення інвестиційного клімату в Україні сприятиме активізації інвестиційної діяльності на вітчизняних підприємствах в умовах катастрофічного зношення матеріально-технічної бази. На сучасному етапі і найближчій перспективі основними джерелами фінансування оновлення необоротних активів є власні або залучені кошти суб'єктів господарювання.

Для надання повної, достовірної та релевантної інформації про амортизацію необоротних активів та їх оновлення вважаємо за доцільне складати щорічно Звіт про ефективність амортизаційної політики. Даний звіт розкриває загальну інформацію про необоротні активи (дата введення в експлуатацію, термін корисного використання, метод нарахування амортизації і напрям використання); суму їх амортизації за звітний період; розмір поповнення фонду оновлення в разі наявності чистого прибутку за рік; оновлення власних необоротних активів за джерелами фінансування (безоплатно одержані; внесок до статутного капіталу; фонд оновлення необоротних активів; придбані за власні грошові кошти; придбані за позикові грошові кошти). Це дозволить проаналізувати повноту використання фонду оновлення відповідно до цільового призначення та ефективність в цілому обраного типу амортизаційної політики. Внутрішній звіт подається керівнику для прийняття рішень щодо зміни типу амортизаційної політики в разі незадовільних результатів діяльності підприємства.

Поплавська В.В., аспірантка, ФБСО
Науковий керівний – д.е.н., проф. Легенчук С.Ф.,
завідувач кафедри обліку і аудиту
Державний університет «Житомирська політехніка»

ІННОВАЦІЇ ЯК ДЖЕРЕЛО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БРЕНДІВ

Розвитку брендів і їх повсюдного поширення сприяли і такі фактори, як вдосконалення законодавства в області торговельних марок та інтелектуальної власності, а також поява рекламних агентств. Проаналізувавши різні джерела, як вітчизняні, так і зарубіжні, ми виділяємо такі підходи до визначення поняття бренду: правовий, фінансовий, споживчий, маркетинговий. Слід зазначити, що в залежності від підходу до визначення бренду розрізняються і методи оцінки ефективності бренду. Однак в умовах жорсткої конкуренції бренд є конкурентоспроможним тільки за умови впровадження інновацій. Ґрунтуючись на маркетинговому підході і з огляду на необхідність використання інновацій в брендингу, пропонуємо виділяємо інноваційний підхід і уточнити визначення бренду.

Бренд - це прибутковий нематеріальний актив компанії, спрямований на надання додаткової унікальної цінності і встановлення взаємовідносин з клієнтами за допомогою інноваційної діяльності по створенню і реалізації функціональних, емоційних і соціальних обіцянок. З кінця 1980-х рр., Коли став очевидний розрив між показниками балансової вартості компаній та їх ринковою оцінкою, бренди стали розглядатися як активи компанії, які не тільки дають конкурентні переваги і підвищують бар'єри для входу на ринок нових гравців, але також стають джерелом прибутку.

Створюючи лояльну клієнтську базу, бренди є джерелом стабільного доходу. Бренди важливі для клієнтів, компаній і фінансових ринків, саме тому провідні компанії надають великого значення створенню та розвитку своїх брендів. Компанії задовольняють потреби клієнтів шляхом надання цінності. Цінність є коли «сприймаються матеріальні і нематеріальні вигоди і витрати покупця» [3, с. 153]. Задоволення клієнта - це його судження про відповідність результатів використання товарів / послуг його ментальним уявленням про очікуваний результат.

Бренд відрізняється від товару або послуги тим, що надає клієнтові додаткову, або додану, цінність, тобто сукупність позитивних, релевантних, унікальних асоціацій з атрибутами товару / послуги, що виділяють його з ряду аналогічних. Додаткова цінність створюється за допомогою упаковки, дизайну, логотипу, реклами, інновацій, обслуговування. Запропонована цінність є унікальною, якщо вона відрізняється від тих, які пропонують конкуренти.

Під інноваційною діяльністю розуміється створення нових продуктів (товарів і (або) послуг), вдосконалення процесів, використання новітніх технологій, розробка оригінальних способів просування, нових методів продажу. Інновація - це не тільки джерело появи бренду, а й необхідна умова його розвитку і збереження конкурентоспроможності на ринку. Незважаючи на важливість інновацій, їх роль в брендингу мало вивчена. Бренд є обіцянкою цільовим покупцям задовольнити його функціональні, емоційні і соціальні потреби. Потреби клієнтів можуть відрізнятися в залежності від типу товару / послуги, сегмента ринку. У науковій літературі не існує загальноприйнятих принципів класифікації брендів. Інновація по відношенню до бренду може виникнути на наступних етапах моделі взаємодії бренду і клієнта: інновація у вигляді надання нової вигоди - на етапі розробки ідентичності та обіцянки бренду; інновація у вигляді нового способу надання вигоди - на етапі розробки комплексу бренду.

У вітчизняній і зарубіжній літературі проблеми брендів та інновацій, як правило, розглядаються окремо. Питанням їх взаємодії приділено недостатньо уваги. Зокрема, вимагають більш уважного розгляду питання, що стосуються управління брендами з використанням інновацій, також не описаний механізм спільного впливу брендів та інновацій на конкурентоспроможність компанії.

Про ефективність взаємодії брендів та інновацій ми можемо судити за такими фактами.

1. Проблемам взаємодії брендів та інновацій при створенні нових продуктів присвячено найбільшу кількість робіт зарубіжних і вітчизняних авторів. Наприклад, В.Ю. Кузьменко підняв проблему розвитку споживчих продуктових інновацій з орієнтацією на бренд і сформулював принципи забезпечення конкурентоспроможності на основі споживчої продуктової інновації [4]. В. Перція запропонував схему поєднання процесів створення нового бренду і нового продукту в організації.

2. Ряд вчених, наприклад Ж.-Н. Капферер, розглядають інновації як необхідна умова для появи і розвитку брендів, а також як джерело конкурентної переваги [1].

3. Досить велика кількість робіт присвячено проблемі взаємодії інновацій і бренду як фактору забезпечення конкурентоспроможності підприємства на глобальному рівні. Дійсно, управління організацією на глобальному рівні вимагає координації процесів бренд-менеджменту і створення нових продуктів для всіх підрозділів організації в різних країнах світу, а також контролю за факторами, що впливають на синергію від взаємодії цих двох процесів [2; 10].

4. Я погоджуюсь з тим, що необхідно чітка відповідність між позиціонуванням бренду і можливим типом інновації в компанії, інакше наслідки для сприйняття бренду можуть виявитися негативними. По-перше, новий продукт не буде відповідати очікуванням покупця і сталому сприйняттю бренду. По-друге, можуть бути нівельовані точки диференціації, що негативно позначиться на капіталі бренду.

Таким чином, різне позиціонування брендів вимагає від компанії відповідних ресурсів, здібностей і унікальної організаційної філософії, щоб забезпечити успіх запуску нового продукту. Провал запуску нових продуктів на ринок або розширення бренду часто обумовлений невідповідністю між бажаною стратегією і здібностями, необхідними для досягнення успіху [8; 9].

5. Приділено увагу в наукових працях і проблеми взаємодії брендів та інновацій при вирішенні питань розширення бренду і присвоєння імені новим продуктам. Питання про розширення бренду стає важливим на певному етапі розвитку компанії. Тут основна увага повинна приділятися прийняттю рішення про те, привласнити назву продукту існуючого бренду або використовувати абсолютно нову назву.

Таким чином, можна виділити фактори, що підтверджують існування взаємозв'язку між брендом і інноваціями.

1. Інновації виступають відправною точкою створення бренду. Перші товари бренду, як правило, є первістками у своїй категорії або своєму сегменті або сам бренд може мати інноваційну концепцію. Постійні інновації - неодмінна умова існування бренду, збереження його конкурентної переваги. В сучасних умовах, як правило, інновації дозволяють отримати короточасне конкурентну перевагу, оскільки конкуренти швидко надолужують згаяне. Потік інновацій повинен бути безперервним, це дозволить забезпечити довгострокове і стійке функціонування на ринку.

2. Інновації дозволяють створити і зберегти преміальну націнку бренду. Ж.-Н. Капферер призводить пряму лінійну залежність між коефіцієнтом інновації в товарній категорії і проникненням власних брендів дистриб'юторів: чим вище коефіцієнт інновації, тим більше брендів і тим менше власних марок дистриб'юторів [1, с. 81].

3. Інновації приносять економічну вигоду, підтримують імідж сучасного і технологічного бренду. На насичених ринках інновація стає активатором формування бажання покупців.

4. Бренд здійснює функцію ментального патенту, створюючи переваги лідера в новому сегменті, захищаючи впроваджені інновації. Без захисту з боку бренду інновації мають менше шансів на успіх.

5. Управління компанією на основі стратегії брендингу сприяє застосуванню інновацій, тобто інвестування в створення нових і вдосконалення існуючих продуктів, процесів, методів управління, сервісу, оскільки в умовах конкуренції необхідно підтримувати актуальність бренду. Це було підтверджено дослідженням компанії PIMS Europe, яке показало, що менше «брендовані» компанії запускають менше продуктів у виробництво, менше інвестують в розробки і пропонують менш конкурентоспроможну продукцію, ніж компанії з брендами [6, с. 45].

За таких умов облікова система повинна швидко реагувати на зміни в економіці підприємства та бізнес-середовищі. Для створення методики майбутньої облікової системи потрібно враховувати впливи не тільки у внутрішньому, але й у зовнішньому середовищі, які не відображають у звичайному обліку. Інноваційно активне підприємство, яке виконує такі умови, може охоплювати всі стадії ухвалення рішення, такі як планування, контроль і керування діяльністю на основі отриманої облікової інформації. Таким чином, отримана інформація слугує достовірним та повним відображенням процесів діяльності підприємства та впливає на прийняття управлінських рішень, а її узагальнення у звітних формах сприяє обґрунтованому оцінюванню минулих, поточних та майбутніх господарських операцій.

Список використаної літератури:

1. Капферер Ж.-Н. Бренд назавжди: створення, розвиток, підтримка цінності бренду / пер. з англ. Е.В. Виноградової; під. заг. ред. В.Н. Домніна. М.: Вершина, 2007
2. Келлер К.Л. Стратегічний бренд-менеджмент: створення, оцінка та управління марочним капіталом.: Видав. будинок «Вільямс», 2005. 98
3. Котлер Ф., Келлер К.Л. Маркетинг. Менеджмент. 12-е изд. СПб.: Пітер 2009.
4. Кузьменко В.Ю. Розвиток споживчих продуктових інновацій з орієнтацією на бренд: дис. ... канд. екон. наук., 2004.
5. Перція В., Мамлєєва Л. Анатомія бренда. М.: Вершина, 2007
6. Beverland M.B., Napoli J., Farrelly F. Can All Brands Innovate in the Same Way? A Typology of Brand Position and Innovation Effort // Journal of Product Innovation Management. 2010. Vol. 27, Iss. 1. P. 33–48.
7. Christiansen J.K., Varnes C.J., Hollensen B., Blomberg B.C. Coconstructing the brand and the product // International Journal of Innovation Management. 2009. Vol. 13, No. 3. P. 319–348
8. Townsend J.D., Cavusgil S.T., Baba M.L. Global Integration of Brands and New Product Development at General Motors // Journal of Product Innovation Management. 2010. Vol. 27, Iss. 1. P. 49–65.

ОСОБЛИВОСТІ ІДЕНТИФІКАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ У СУЧАСНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Державний сектор посідає в економіці значне місце і охоплює три основні сфери: управління, фінанси і підприємництво, які держава, виступаючи політичним суб'єктом, використовує для регулювання економіки.

Основними функціями державного сектору економіки є: забезпечення функціонування діяльності малорентабельних підприємств та які є важливими для відтворення економіки країни; підтримка та оздоровлення окремих галузей економіки; сприяння науково-технічному процесу; зміцнення позицій та просування національної економіки на світовому ринку; збереження природних ресурсів України.

Питання поняття, суб'єктів та об'єктів бухгалтерського обліку у державному секторі у своїх працях розглянули Свірко С.В. і Фаріон А.І. [1]. У своїй роботі вони пропонують класифікацію суб'єктів державного сектору за суб'єктами управління та суб'єктами господарювання, одночасно відокремлюючи державний та комунальний сектори. На мою думку, це є логічно-обґрунтований підхід для забезпечення інформацією користувачів, адже підхід до бухгалтерського обліку суб'єктів управління та суб'єктів господарювання суттєво різниться.

Відповідно до Господарського кодексу України від 16.01.2003 № 436-IV, суб'єктами господарювання державного сектору економіки є суб'єкти, що діють на основі лише державної власності, а також суб'єкти, державна частка у статутному капіталі яких перевищує п'ятдесят відсотків чи становить величину, яка забезпечує державі право вирішального впливу на господарську діяльність цих суб'єктів. Одночасно методика ведення бухгалтерського обліку у державному секторі, затверджена Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі, регламентує ведення обліку суб'єктів державного сектору, до яких відносяться зокрема розпорядники бюджетних коштів, Державне казначейство та державні цільові фонди.

З іншого боку, статтею 22 ГКУ, визначені повноваження суб'єктів управління у державному секторі економіки, Кабінету Міністрів України, міністерств, інших органів влади та організацій, як суб'єктів господарювання, що визначаються законом. Хоча йдеться саме про суб'єкти управління, а не господарювання, тобто про бюджетні установи.

Ототожнення бюджетних установ з суб'єктами державного сектору у національному законодавстві викликає дискусії як у науковців, так і при трактуванні певних положень законодавства. Статтею 2. Бюджетного кодексу України бюджетні установи трактуються як органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевого бюджету. З іншого боку, бюджетні установи, відповідно до НП(С)БОДС трактуються як суб'єкти державного сектору, хоча як бачимо, ототожнювати ці поняття не логічно.

Склад суб'єктів державного сектору на законодавчому рівні визначається Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, що затверджує Методику визначення частки державного сектору у складі економіки №1466 від 20.12.2013. Цим документом передбачена методика розрахунку частки суб'єктів державного сектору у складі економіки країни за галузями, що надає інформацію про значення кожної галузі державного сектору у економіці країни. При цьому, відповідно до методичних рекомендацій, у розрахунок не враховується сектор державного управління.

Затверджена методика не відображає у повній мірі частку державного сектору у складі економіки, оскільки не враховує підприємства комунальної власності та суб'єкти державного управління, які по суті є розпорядниками державних коштів. Тому показники, що надаються офіційними джерелами міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України є досить не повними та однобічними.

З іншого боку, відповідно до НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності», суб'єктами державного сектору є суб'єкти бухгалтерського обліку в державному секторі, зокрема розпорядники бюджетних коштів, Казначейство та державні цільові фонди.

В свою чергу, відповідно до Бюджетного кодексу України, розпорядниками бюджетних коштів є бюджетні установи в особі їх керівників, які відповідно до ст.22 БКУ отримують повноваження шляхом встановлення бюджетних призначень.

Таке неоднозначне трактування поняття «суб'єкта державного сектору» вимагає особливої уваги при ідентифікації суб'єктів публічних закупівель в Україні. Специфіка ринку публічних закупівель полягає у тому, що основними суб'єктами відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» є замовники та учасники процедури закупівлі. Але аналіз чинного законодавства у сфері публічних закупівель вимагає

відокремити ще одну інституційну групу: органи, що здійснюють державне регулювання та контроль. На рис.1 представлена загальна структура функціонування публічних закупівель.

Рис. 1. Інституційна структура функціонування суб'єктів публічних закупівель

Якщо у науковій та практичній сфері публічних закупівель поняття «учасники» та «замовники» досить досліджене і зрозуміле питання, то щодо контролюючих органів залишається багато білих плям: їх повноваження, функції, права та обов'язки потребують додаткового обговорення.

Публічні закупівлі є особливими об'єктами контролю з боку державних органів. Державний контроль здійснюється з метою забезпечення виконання основних принципів публічних закупівель: підтримка добросовісної конкуренції серед учасників, забезпечення максимальної економії та ефективності використання державних фінансів, запобігання дискримінації учасників, підтримка відкритості та прозорості на всіх стадіях закупівельного процесу, запобігання корупційним діям та зловживанням. У зв'язку із переходом «державних» закупівель на «публічні» є необхідність у розробці нових підходів до контролюючого процесу публічних закупівель, що врахує інтереси платників податків під час витрачання публічних коштів. На сьогодні можна сказати, що система контролю у сфері державних закупівель представлена досить розгалуженим колом органів виконавчої влади, правоохоронних органів, фінансового контролю та громадськістю. Метою такого контролю є протидія зловживанням, корупційним схемам, забезпечення виконання основних функцій публічних закупівель. Але залишається ряд невирішених питань, до яких відноситься: відсутність механізмів взаємодії між правоохоронними та контролюючими органами; дублювання функцій правоохоронними органами, недостатня кількість кваліфікованих фахівців з достатнім практичним досвідом, невизначеність механізму моніторингу публічних закупівель, відсутність системи індикаторів для виявлення ризиків порушення законодавства у сфері публічних закупівель на кожній стадії.

Функцію громадського контролю визначено статтею 9 Закону України «Про публічні закупівлі», яка передбачає аналіз та моніторинг інформації на всіх стадіях публічних закупівель. З метою виявлення порушень законодавства у сфері публічних закупівель та недоліків роботи електронної системи громадянам надано доступ до інформації, що розміщується в електронній системі закупівель. За участю громадського моніторингу закупівель можливе виявлення типових порушень: безпідставну дискваліфікацію учасників торгів, висування замовником дискримінаційних вимог, уникнення процедури відкритих торгів, необґрунтований вибір переможця, порушення процедур закупівлі. Впливати на стан закупівель громадяни можуть шляхом звернень до органів, уповноважених на здійснення контролю про виявлені порушення у системі.

Закон України «Про публічні закупівлі» встановлює правові та економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави та територіальної громади. Метою прийняття Закону є забезпечення ефективного і прозорого здійснення процедури закупівлі, створення конкурентного середовища у сфері публічних закупівель, запобігання проявів корупції та розвиток добросовісної конкуренції. Враховуючі вищевказане, до суб'єктів публічних закупівель наряду із учасниками та замовниками, що чітко визначені Законом, слід відносити органи державного та громадського контролю.

Список використаної літератури:

Свірко С. В. Суб'єкти та об'єкти бухгалтерського обліку в державному секторі України в контексті чинного вітчизняного законодавства / С. В. Свірко, А. І. Фаріон // Незалежний аудитор. - 2012. - № 2. - С. 36-42.

-

Режим

доступу:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Na_2012_2_8.

Сарган С.С., 3 курс, група ОО-3к, ФБСО
Науковий керівник – Безручук С.Л., к.е.н., доц.,
доцент кафедри обліку та аудиту
Державний університет «Житомирська політехніка»

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ЄДИНОГО ПОДАТКУ ДЛЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ

На даний момент часу в Україні малі підприємства мають на меті не тільки отримання найвищих прибутків, але й мають зобов'язання наповнювати місцеві бюджети за допомогою податкової системи. Оподаткування виступає основним фінансовим інструментом, що контролює взаємини між державою та самими дрібними підприємствами. держава висуває до малого бізнесу певні параметри щодо нарахування податків, а саме: обсяг валового доходу від реалізації, чисельності працівників, виду податкового режиму - загальний чи спеціальний (спрощений).

Саме спрощена система оподаткування виступає частиною спеціального податкового режиму, який є головним стимулом для малого бізнесу. Єдиний внесок сплачується напряму до місцевих бюджетів міст, в яких вони знаходяться. В той же момент, єдиний податок розподіляється у визначеному законодавством співвідношенні та сплачується на рахунки органів Пенсійного фонду України та у вигляді єдиного соціального внеску.

Платники податку сплачують єдиний податок (замість податків та зборів) та мають право на спрощені процедури обліку та звітування. Саме це і є основною перевагою для малих підприємств, адже вони звільняються від паперової тяганини та можуть вести облік витрат за допомогою 8 класу плану рахунків «Витрати за елементами», коли інші підприємства змушені відображати доходи і витрати підприємства за допомогою 7 та 9 класів рахунків, в той же час підприємства, що перебувають на спрощеній системі оподаткування, звільняються, відповідно до п. 297.1 ст. 297 Податкового кодексу, від нарахування, сплати та подання податкової звітності з таких податків і зборів:

- податку на прибуток підприємств;
- податку на додану вартість з операцій з постачання товарів, робіт та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, крім податку на додану вартість, що сплачується, зокрема, юридичними особами, які обрали ставку єдиного податку, визначену підпунктом 1 пункту 293.3 ст. 293 ПКУ;
- земельного податку, крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються ними для провадження господарської діяльності;
- збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності;
- збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.

Для суб'єктів малого підприємництва, що знаходяться на спрощеній системі оподаткування відкривається інша низка переваг, пов'язаних з оподаткуванням, а саме: проведення спрощеного складання звітності та ведення бухгалтерського обліку передбачених в стандартах бухгалтерського обліку та національних положеннях; зменшення паперової тяганини, тобто подання однієї форми звітності замість різноманітних форм податкової звітності за різними податками та зборами; полегшилась розрахунків пов'язаних з визначенням сум необхідних податків.

В той же час, разом з перевагами єдиного податку для малого бізнесу існують деякі вади, що призупиняють розвиток малого підприємництва в Україні, такі як: обмежений розмір доходу підприємства для використання спрощеної системи оподаткування; також підприємство може стати платником спрощеної системи лише зареєструвавшись платником єдиного податку та виконуючі всі вимоги законодавства.

В практиці інших великих країн можна прослідкувати одну цікаву тенденцію – держава завжди підтримує у розвитку саме малий та мікро- бізнесу посилаючись на збільшення робочих місць, на розвиток здорової конкуренції, що в свою чергу стимулює підприємства застосовувати різні шляхи для завоювання прихильності покупця. Та попри це на сьогодні у відносинах між податковою та компанією спрацьовує закон розподілу, який вперше відкрив Джозефом Мозесом Юраном та назвав в честь італійського економіста Вільфредо Паретто. Цей закон наголошує на тому що 20% зусиль приносять 80% результату. Тому можна зробити висновки, що не велика кількість малих підприємств приносить більші прибутки і водночас сплачує більше податків, що завжди йде на користь державі. Керуючись досвідом свої сусідів Україна також стулює та допомагає малим підприємствам ідучи їм на зустріч - застосовуючи спрощену систему оподаткування.

Отже, незважаючи на всі переваги та недоліки єдиний податок залишається важливою складовою надходжень до місцевих бюджетів, адже тут спрацьовує закон Паретто, а саме не велика кількість малих підприємств (20% зусиль) приносить найбільше доходів (80% результату).

**Свірко С.В., д.е.н., проф., професор кафедри економічної безпеки,
публічного управління та адміністрування
Тростенюк Т.М., аспірантка, ФБСО
Державний університет «Житомирська політехніка»**

АНАЛІТИЧНА СКЛАДОВА УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасні умови функціонування ДЗВО потребують максимального підвищення ефективності діяльності вказаних суб'єктів господарювання. Наразі відсутність достатнього обсягу фінансових ресурсів для покриття витрат ДЗВО викликало потребу у скороченні їх мережі та оптимізації структури останніх, а також надання фінансового забезпечення виключно на підставі виконання планів та досягнення відповідних результативних показників. Питання аналітичної складової в межах підсистеми управлінського обліку розглядається різноманітно в наукових джерелах. Зауважимо, що єдиної точки зору з цього приводу на сьогодні не має: фактично, досить часто цей сегмент управлінського обліку ототожнюють з “управлінський аналіз”.

Так, автори короткого курсу навчальної дисципліни “Управлінський аналіз” вважають що “управлінський аналіз – це частина економічного аналізу, що представляє собою систему спеціальних знань, пов'язану з дослідженням ресурсів підприємства в ув'язці з його можливостями, що складаються під впливом об'єктивних і суб'єктивних чинників, з метою підвищення ефективності фінансових результатів і розвитку тактичного і стратегічного управління.” [3]. Автори Гайдаєнко О.М., Шевчук Н.С. відмічають, що “...на даному етапі управлінський аналіз є розділом економічного аналізу і складовою частиною управлінського обліку, основним змістом якого є вивчення минулої, поточної і майбутньої діяльності суб'єктів підприємництва. ...Таким чином, управлінський аналіз – це комплексний аналіз внутрішніх ресурсів і зовнішніх можливостей підприємства, спрямований на оцінку поточного стану бізнесу, його сильних і слабких сторін, виявлення стратегічних проблем.” [2, с. 8]. Професор Садовська І.Б. зазначає, що “...структура обліково-аналітичної управлінської системи складається з таких елементів: управлінське планування, управлінський облік, управлінський аналіз, управлінський контроль та управлінське бюджетування” [4, с. 500], роблячи висновок, що “...управлінський аналіз – це процес визначення факторів впливу на відповідний розвиток подій, визначення стану підприємства шляхом проведення математичних розрахунків, узагальнення аналітичної інформації за цільовою потребою та формування вербальних лаконічних висновків з пропозиціями щодо виходу із кризової ситуації чи ефективного використання вільних грошових коштів.” [3, с. 503].

На думку Вахрушиної М.А., “...бухгалтерському управлінському обліку притаманна аналітична функція. Таким чином управлінський аналіз є однією із складових бухгалтерського управлінського обліку” [1, с. 10]. Автори Н.В. Скрипник та С.В. Рилєєв відмічають, що “...обліково-аналітичний простір замикається бухгалтерським обліком як всеохоплюючою системою. Управлінський аналіз, будучи її частиною, підпорядковує собі управлінський облік...” [5, с. 285].

Отже, управлінський аналіз трактується авторами як: частина економічного аналізу; розділ економічного аналізу та складова частина управлінського обліку; елемент обліково-аналітичної управлінської системи нарівні з управлінським плануванням, управлінським обліком, управлінським контролем та управлінським бюджетуванням; складова бухгалтерського управлінського обліку; частина системи бухгалтерського обліку, що підпорядковує управлінський облік.

Вивчаючи наведені позиції в контексті підсистеми управлінського обліку, зауважимо, що управлінський аналіз ідентифікується як частина управлінського обліку, аналітичний аналог останнього в якості елементу системи управління або частина системи, що включає управлінський облік. Розбудова аналітичної складової управлінського обліку ДЗВО як органічного кластеру останньої облікової підсистеми не є завершеною, оскільки потребує деталізації кожного з виокремлених напрямів аналізу. Втім, доцільним вбачається зв'язати цей процес з контрольним механізмом підсистеми управлінського обліку ДЗВО, який, у тому числі, формує запит до вказаної аналітичної складової підсистеми управлінського обліку. Комплексна розбудова зазначених підскладових управлінського обліку ДЗВО надасть стійкості і дієвості останньої, що, в свою, чергу сприятиме підвищенню ефективності діяльності ДЗВО.

Список використаної літератури:

1. Вахрушина М.А. Управленческий анализ. М.: Издательство «Омега-Л», 2010. 399 с.
2. Гайдаєнко О.М., Шевчук Н.С. Управлінський аналіз: Навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2015. 151 с.

3. Короткий курс лекцій з дисципліни «Управлінський аналіз». URL: https://studme.com.ua/1417012010019/mesto_upravlencheskogo_analiza_sisteme_upravleniya_predpriyatiem.htm#67.

4. Садовська І.Б. Обліково-інформаційне забезпечення управлінського аналізу. Вісн. Нац. ун-ту «Львів. політехніка». 2009. № 647. С. 498-503.

5. Скрипник Н.В., Рилєєв С.В. Управлінський аналіз як функція обліково-аналітичної системи. Інноваційна економіка. 2013. № 6. С. 283-288.

Слижевський В.О., 1 курс, група ЗОО-19-1м, магістрант, ФБСО
Науковий керівник – Замула І.В., д.е.н., проф.,
професор кафедри обліку і аудиту,
Державний університет «Житомирська політехніка»

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ

Аграрний сектор є пріоритетною галуззю економіки України. Протягом останніх років у аграрній сфері економіки здійснено низку заходів щодо вдосконалення організації та методики бухгалтерського обліку, а також підвищення дієвості. Прийняття П(С)БО 30 “Біологічні активи” спрямовано на наближення вітчизняного обліку до світових стандартів. Проте, на сьогодні, фактично залишається багато дискусійних питань щодо обліку діяльності підприємств аграрної сфери, які потребують нагального вирішення.

Необхідність удосконалення нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку діяльності підприємств аграрної сфери обумовлено існуванням таких проблем:

1. Наявність у підприємств аграрної галузі специфічних активів – природні ресурси та права користування ними, які необхідно відображати у складі майна підприємства та формувати інформацію для включення таких активів до складу національного багатства.

2. Специфіка сільськогосподарського виробництва значною мірою впливає на організацію та методику бухгалтерського обліку в аграрних підприємствах.

3. Значний потенціал аграрних підприємств для досягнення Цілей сталого розвитку України на 2016-2030 рр., що вимагає змін в методології бухгалтерського обліку.

Без належного інформаційного представлення галузевих особливостей аграрний сектор, як складова національної економіки, не може в повній мірі забезпечити збереження та примноження унікальних земельних та біологічних ресурсів, інвестиційної привабливості суб'єктів господарської діяльності і сільських територій, конкурентоспроможності національного аграрного виробництва в світовій господарській системі.

Систему нормативного регулювання бухгалтерського обліку на підприємствах аграрної сфери України можна представити п'ятьма рівнями, кожен з яких охоплює ряд документів. Перший рівень включає в себе Конституцію України, Господарський, Земельний, Податковий та інші Кодекси та Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність”. Другий рівень нормативного регулювання передбачає укази і розпорядження Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України, Накази Державного комітету статистики України. Третій рівень містить П(С)БО, інші нормативно-правові документи з бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які затверджує Міністерство фінансів України. Четвертий рівень передбачає нормативно-правові акти та методичні рекомендації Міністерства фінансів України та інших організацій, які розробляються і затверджуються на основі П(С)БО. П'ятий рівень, що стосується рішень, щодо організації і ведення бухгалтерського обліку, включає в себе наказ про облікову політику, який містить питання, пов'язані з податковим обліком та інші накази керівництва з приводу уніфікації, консолідації обліку між підрозділами підприємства.

Слід відмітити, що на практиці у бухгалтерів виникають труднощі, що пов'язані з веденням обліку за П(С)БО 30 “Біологічні активи”, зокрема: проблеми у визначенні нових об'єктів обліку; проблеми відображення біологічних активів на рахунках обліку; проблеми нарахування амортизації на довгострокові біологічні активи; проблеми оцінки біологічних активів; відсутність інформації про справедливі ціни на ринку; проблема створення комісії з питань оцінки біологічних активів; проблеми визначення фінансових результатів. Це призводить до застосування положень П(С)БО на практиці формально, а відповідно до недостовірності бухгалтерської звітності.

Отже, до основних рівнів нормативно-правового забезпечення обліку варто відносити п'ять рівнів, з обов'язковим формуванням загальної та конкретної політики організації обліку саме для конкретного підприємства аграрної сфери, з врахуванням всіх особливостей організаційно-правового статусу, виду діяльності, розміру та інших особливостей.

Також можна констатувати, що за роки реформування бухгалтерського обліку в Україні створена достатньо ґрунтовна законодавча база з регламентації системи бухгалтерського обліку. Проте, на сучасному етапі в цій сфері існують певні проблеми, вирішення яких допоможе вдосконалити систему державного регулювання та реформування бухгалтерського обліку, адаптуватися до ринкових змін, міжнародних стандартів і потреб користувачів у системі прийняття рішень.

**Травін В.В., к.е.н., доц., доцент кафедри цифрової економіки та міжнародних економічних відносин,
Бернацька А.Г., 1 курс, група ЗОО-19-1м, магістрант, ФБСО
Державний університет «Житомирська політехніка»**

ОЦІНКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Адекватна інформаційно-методична база є необхідною умовою якісного проведення аналізу фінансового стану. Ці питання є об'єктом уваги як спеціалістів-практиків, так і теоретиків. Водночас необхідно зазначити, що розгляд аналізу фінансового стану в контексті системи управління підприємством досліджено недостатньо. Усе це привело до потреби вдосконалення за такими напрямками: розвиток теоретичної бази, спрямований на вдосконалення складових елементів забезпечення аналізу; поширення його практичного використання стає можливим завдяки підвищенню ефективності управлінських рішень на підставі їх наукового обґрунтування.

Сучасні світові тенденції щодо гармонійного розвитку людства, а також його виживання зумовили формування національної парадигми і стратегії сталого розвитку України. Провідна ідея концепції сталого розвитку – це баланс економічних, соціальних і екологічних цілей, ініційована ООН і підтримана всіма країнами світу.

Теорія сталого розвитку є альтернативою парадигмі економічного зростання, яка ігнорує екологічну небезпеку від розвитку за екстенсивною моделлю. Основою сталого розвитку є паритетність відносин у тріаді “людина – господарство – природа”. Повноцінна реалізація концепції сталого розвитку нерозривно пов'язана з відповідним її забезпеченням на різних рівнях управління, елементи якого мають передбачати повну взаємну узгодженість для максимізації отримання корисного результату від управління складовими соціо-, еколого- й економічного розвитку.

Сталість підприємства як системи передбачає два стани. Перший – характеризує стан рівноваги соціально-економічної системи підприємства, у якому вона знаходиться у разі відсутності впливу спонукаючих чинників. Другий стан, який характеризує сталий стан соціально-економічної системи підприємства пов'язаний з його циклічною діяльністю та розвитком. При цьому цикл виникає, якщо за відсутності впливу чинників, що збурюють, система періодично проходить ту саму послідовність станів, що називається стійкою безліччю станів. У цьому випадку стан рівноваги системи може бути стійким, хитливим чи інерційним щодо деякої сукупності чинників, які збурюють підприємство як систему. Чинниками, які спонукають систему підприємства, є будь-який вплив на систему, що призводить до зміни її стану.

Важливим етапом діагностики фінансової складової сталого розвитку підприємства є розрахунок допустимих та економічно обґрунтованих темпів зростання підприємства, адже перед підприємством стоїть завдання збалансування зростання прибутків, чистого доходу й активів, оскільки правило “чим більше, тим краще” справедливе не завжди. Так, швидке зростання може “виснажити” ресурси та без вмілого фінансового управління процесами зростання призвести до банкрутства. Фахівці зазначають, що до банкрутства підприємств призводить як надто швидка, так і надто повільна позитивна динаміка.

Отже, стійке (збалансоване) зростання підприємства (stable growth) – це зростання, за якого підприємство не завдає шкоди своїм фінансовим ресурсам і не змінює ступінь фінансового ризику. Для стійкого зростання характерним є врівноважений рух коштів (ні нестачі, ні надлишку). Щоб підвищити обсяги реалізації, необхідно збільшити майно підприємства, а це можливо за умови нарощення власного та позикового капіталу.

Загальними рекомендаціями щодо реалізації концепції сталого розвитку на підприємстві є такі:

- розробити стратегію, яка б забезпечувала стійке зростання підприємства на засадах дотримання оптимальних пропорцій свого внутрішнього розвитку і збалансованості з розвитком взаємодіючих із ним екологічної та соціальної систем, та, відповідно, корпоративні стандарти, принципи, критерії оцінки, форми звітності щодо впровадження концепції сталого розвитку;
- розробити систему моніторингу і контролю показників реалізації стратегії сталого розвитку за блоками: фінансова сталість, виробнича сталість, маркетингова сталість, соціально-екологічна сталість;
- інвестувати кошти в модернізацію виробництва, застосування ресурсозберігаючих та екоефективних технологій, здійснення інноваційної діяльності.

Таким чином, аналіз сутності сталого розвитку підприємства дозволив конкретизувати його зміст, у всіх об'єктивних проявах, концептуальні суперечності у підходах реалізації його принципів, ідентифікувати фактори впливу на функціонування сучасних систем державного управління, їх організаційно-функціональний потенціал щодо управління процесами сталого розвитку.

Устименко І.М., 1 курс, група ЗОО-19-1м, магістрант, ФБСО
Науковий керівник – Легенчук С.Ф., д.е.н., проф.,
завідувач кафедри обліку і аудиту
Державний університет «Житомирська політехніка»

СИСТЕМА СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ЗАСТОСУВАННЯ КРЕАТИВНИХ ОБЛІКОВИХ ПРАКТИК

Сучасний стан ведення господарської діяльності в умовах динамічного розвитку світової економіки, що характеризується посиленням глобалізаційних процесів на фоні уніфікації облікового супроводу бізнес процесів суб'єктів підприємництва, ставить перед працівниками бухгалтерських служб завдання щодо розробки такої системи обліку, яка б відображала як рівень ефективності господарювання, так і можливості адаптації підприємства до конкурентного середовища. Наразі такою системою обліку, яка б дозволила забезпечити потреби користувачів різних рівнів як фінансовою, так і не фінансовою інформацією, суттєвою для прийняття оптимальних управлінських рішень, є система стратегічного управлінського обліку. Поява стратегічного управлінського обліку як однієї із складових облікової системи суб'єкта господарювання пов'язана із необхідністю розробки та реалізації довгострокової стратегії підприємства в масштабі реального часу з наступним постійним врахуванням динаміки його внутрішніх і зовнішніх можливостей. Стратегічний управлінський облік можна визначити як систему аналітичних показників ретроспективного та перспективного характеру, які є базисом для менеджерів суб'єкта господарювання в процесі прийняття управлінських рішень. При чому, в сучасних реаліях дані стратегічного управлінського обліку є особливо актуальними навіть не під час розробки стратегії суб'єкта господарювання на довготривалу перспективу (система стратегічного обліку зазвичай будується під уже сформовану стратегію), а при ухваленні поточних управлінських рішень у разі відхилень від запланованої стратегії, які в подальшому і впливають на загальну стратегію суб'єкта господарювання.

Концептуальна побудова системи стратегічного управлінського обліку передбачає використання в якості основного теоретичного підґрунтя класичну парадигму стратегічного менеджменту та такі практичні інструменти та методи реалізації як: бухгалтерський інжиніринг; ціноутворення та калькулювання; планування та гнучке бюджетування; бухгалтерське моделювання; аналіз прибутковості конкурентів та замовників; визначення акціонерної вартості суб'єкта господарювання (так звані чисті активи та чисті пасиви); формування індикаторів для виявлення проблем та необхідності зміни стратегії та інші.

Слід зазначити, що на сьогоднішній день розуміння необхідності забезпечення організації стратегічного управлінського обліку в силу різних чинників тільки формується у вітчизняних бізнесових колах. Проте навіть системи класичного управлінського обліку функціонують далеко не у всіх суб'єктів господарювання, а якщо і функціонують, то зазвичай надають інформацію ретроспективно і в напівавтоматичному режимі. Так, першочерговими інструментами стратегічного управлінського обліку поки що так і залишаються планування та бюджетування, а основними об'єктами стратегічного обліку – собівартість продукту, маржинальний дохід і, відповідно, чистий прибуток суб'єкта господарювання загалом або певного напрямку його діяльності зокрема. Тобто, це суто фінансові показники, які в сучасних реаліях ведення бізнесу при використанні в переважній більшості максимум середньострокових стратегій (3-5 років), є прийнятними, але не дозволяють об'єктивно оцінити якість виконання стратегії суб'єкта господарювання як елемента не тільки економічної, а соціальної системи, та забезпечити базис для прийняття рішень в ракурсі довгострокових стратегій.

При побудові ефективної системи стратегічного управлінського обліку перед бухгалтерською службою стоїть далеко не тривіальна та абсолютно не регламентована нормативними актами задача – організація процесу збору, реєстрації, накопичення, обробки та аналізу блоків економічної та не тільки інформації, яка б відповідала специфіці галузі економіки, в якій працює суб'єкт господарювання, а результат такого опрацювання був би зрозумілим та вчасним при ухваленні менеджерами рішень. На практиці процес організації стратегічного управлінського обліку проходить аналогічні до всіх інших обліків етапи, а саме: підготовки, розробки, впровадження та використання. Проте його суттєвою відмінністю є те, що побудова стратегічного управлінського обліку відбувається при наявності на підприємстві хоча б номінально працюючих систем інших обліків та має на меті представлення облікової інформації для прийняття стратегічних управлінських рішень. Таким чином, облікова система суб'єкта господарювання, яка дозволяє накопичувати та опрацьовувати масив даних по показниках, необхідних для ефективного функціонування системи стратегічного управлінського обліку, має наступний вигляд (рис. 1).

Таким чином, забезпечуючи формування стратегічного облікового інформаційного простору для розробки, реалізації, а також коригування стратегії суб'єкта господарювання, роль сучасного бухгалтера зміщується в фінансово-організаційну площину та вимагає враховувати ряд особливостей його організації: 1) наявність численних методів, інструментів, моделей та форм стратегічного управлінського обліку, які можуть

перетинатись щодо об'єктів, які досліджуються [1, с. 94]; 2) відсутність регламентації процесу формування та основного набору форм стратегічної управлінської звітності; 3) необхідність вивчення специфіки виробничих, технологічних, технічних, комерційних, соціальних та інших аспектів діяльності суб'єкта господарювання; 4) спроможність проведення аудиту існуючої системи обліку, планування та бюджетування, а також практики складання управлінських звітів з метою оцінки якості облікової інформації; 5) аналіз структури та методів роботи фінансових та бухгалтерських служб з метою кадрового забезпечення функціонування системи стратегічного управлінського обліку; 6) вивчення та аналіз стратегії суб'єкта господарювання з метою вибору оптимальних інструментів стратегічного обліку; 7) визначення рівня фінансової грамотності та компетентності менеджерів, які будуть використовувати інформацію стратегічного управлінського обліку; 8) аналіз та систематизація «бажань» менеджерів щодо формату (текст, таблиці, графіки тощо), виду, часу подання, об'єкту аналізу, суб'єкту інформації стратегічного управлінського обліку; 9) побудова лаконічної та дієвої системи відображення господарських операцій в оперативному обліку в момент здійснення такої операції, встановлення таймінгу відображення операцій та закриття ділянок обліку; 10) забезпечення приведення організаційної структури, стратегії та стандартів управління суб'єкта господарювання до єдиної форми з метою визначення центрів фінансової відповідальності та розподілу повноважень та зон відповідальності між менеджерами; 11) необхідність повної комп'ютеризації облікової системи суб'єкта господарювання, що тягне за собою наступну необхідність утримання програмного забезпечення в робочому стані та постійне його удосконалення; 12) впровадження системи контролінгу з метою уникнення викривлення даних; 13) введення в облікову систему можливості накопичення та обробки не фінансових показників (KPI окремих працівників та відділів загалом, системи якості випущеного продукту, кадрового забезпечення, соціальної сфери тощо) і т. д.

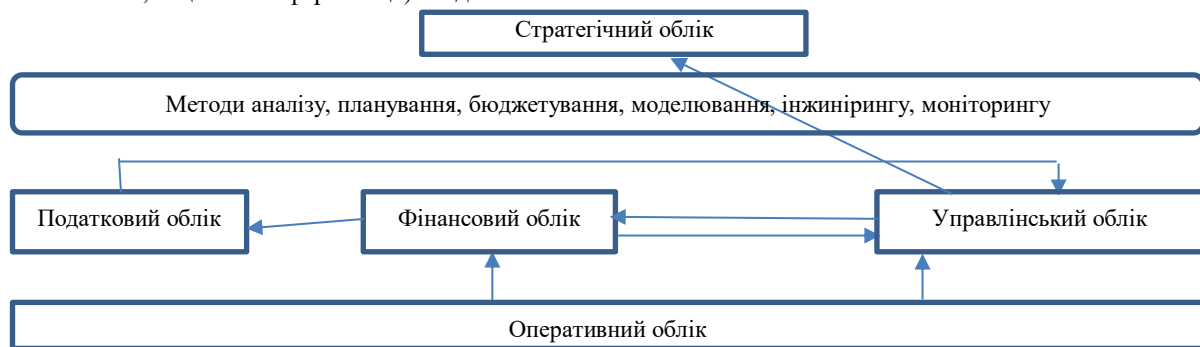

Рис. 1. Схема руху інформації в обліковій системі суб'єкта господарювання

Отже, основним практичним результатом впровадженої та ефективно функціонуючої системи стратегічного управлінського обліку є не тільки її здатність видавати узгоджені форми стратегічної управлінської звітності в потрібний час, а, в першу чергу, її здатність з мінімальними витратами визначати момент, коли мають відбутись зміни в діловому середовищі суб'єкта господарювання, виявляти наслідки таких змін та адаптувати до таких змін стратегію суб'єкта господарювання.

При цьому облікову систему суб'єкта господарювання доцільно визначити як симбіоз видів обліків, які забезпечують збір, накопичення, обробку та аналіз інформації, необхідної для управління і контролю за діяльністю суб'єкта господарювання з точки зору інтересів різних груп користувачів – власників, менеджерів, персоналу, клієнтів, постачальників, фінансових установ, держави та суспільства в цілому. А роль бухгалтера полягає у забезпеченні потрібною інформацією відповідного менеджера у встановлений ним час в такій формі, яка буде зрозумілою і зручною для швидкого прийняття управлінського рішення.

Облік загалом та стратегічний управлінський облік як повноцінна система підтримки прийняття управлінських рішень – це своєрідний вид «творчості», який вимагає від бухгалтера наявності комплексних знань та практичних навичок в сфері корпоративного управління, а саме в галузях економіки, фінансів, менеджменту, маркетингу, логістики, юриспруденції, інформаційних технологій тощо [2, с. 38], адже інформація, отримана за допомогою облікової інформаційної системи, наразі стала першоджерелом для прийняття управлінських рішень.

Список використаної літератури:

1. Легенчук С. Ф. Креативний облік в національній системі бухгалтерського обліку / С. Ф. Легенчук // Міжнародний збірник наукових праць. Теорія та методологія бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Випуск 2 (14) – 2009. – С. 88-101 – Режим доступу: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/view/65521>.
2. Царук Василь. Креативні облікові практики в корпоративних структурах / В. Ю. Царук // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. Випуск 3-4 – 2019. – С. 37-45. – Режим доступу: <http://ibo.tneu.edu.ua/index.php/ibo/article/view/429/0>.

Чижевська Л.В., д.е.н., проф., професор кафедри облік у і аудиту
Тарасевич Г.П., 2 курс, група ОО-2к, ФБСО
Державний університет «Житомирська політехніка»

ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ДЛЯ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ: ДАЛЕКА ПЕРСПЕКТИВА ЧИ ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ

Глобалізація світової економіки викликала необхідність єдиного набору світових стандартів фінансової звітності. Посилення глобалізації ринків капіталу висуває більш високі вимоги до фінансової інформації, яка надається інвесторам, які шукають високо порівнянну інформацію.

Застосування вимог МСФЗ при складанні фінансової звітності українськими підприємствами з кожним роком набуває все більшої актуальності. Дане явище має певні об'єктивні причини, одна з яких – зміни норм чинного законодавства України у сфері бухгалтерського обліку та звітності. Серед інших причин також можна виділити і те, що звітність, складена у форматі МСФЗ все частіше є необхідною для підвищення економічної привабливості компанії з метою залучення потенційних інвесторів, зокрема іноземних, а також для контрагентів, банків та інших користувачів фінансової інформації.

Оскільки малий та середній бізнес – складає більше, ніж 95% всіх компаній в цілому світі, і в Україні спостерігається аналогічна ситуація, питання гармонізації бухгалтерського обліку на таких підприємствах відповідно до вимог положень міжнародних стандартів є надзвичайно актуальною.

Згідно даних, які публікує Державна служба статистики України [6] найбільшу частку у сукупній кількості суб'єктів господарювання займають малі та середні підприємства, їх частка у 2018 році склала 99,9 % у загальній кількості підприємств. Це свідчить про те, що на економіку України працює 16,1 тис. підприємств середнього та 355,4 тис. підприємств малого бізнесу, які забезпечують робочими місцями 2,74 млн. осіб та 1,64 млн. осіб відповідно. Частка малих та середніх підприємств у загальній структурі у обох роках перевищує 99%. Відповідно найбільша частка найманих працівників також припадає на малі та середні підприємства – 73,5% у 2018 році та 73,1% у 2017 році.

Оскільки, малі та середні підприємства є найпоширенішими в нашій країні, вони є хорошим середовищем для залучення інвестицій в економіку України. Звідси випливає причинно-наслідковий зв'язок – залучення іноземних інвестицій потребує достовірної та порівнянної фінансової інформації про стан та діяльність підприємства. Це в свою чергу вимагає від керівництва компанії запровадити складання фінансової звітності за міжнародними стандартами, зокрема за МСФЗ для МСП, що забезпечить усіх зацікавлених осіб, як на національному, так і на міжнародному рівні необхідною та достовірною фінансовою інформацією.

Для того, щоб віднести суб'єкт господарювання до певної класифікаційної групи, потрібно виділити ряд критеріїв, за якими буде здійснюватися характеристика та розподіл. Досліджуючи це питання, ми розглянули, за якими критеріями розподіляють підприємства відповідно до національних нормативно-правових документів та міжнародних стандартів фінансової звітності.

Згідно з розділом 1 МСФЗ для МСП [2] суб'єкти господарювання визнаються малими та середніми підприємствами якщо вони: а) не є підзвітними громадськості; б) оприлюднюють фінансові звіти загального призначення для зовнішніх користувачів. Зовнішніми користувачами є, наприклад, власники, що не беруть участь в управлінні підприємством, існуючі та потенційні кредитори, а також кредитно-рейтингові агентства [2, п. 1.2]. Відповідно до Господарського Кодексу України суб'єкти господарювання залежно від кількості працюючих та доходів від будь-якої діяльності за рік можуть належати до суб'єктів малого підприємництва, у тому числі до суб'єктів мікропідприємництва, середнього або великого підприємництва [5]. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [7] передбачено такі критерії для віднесення підприємств до мікропідприємств, малих, середніх та великих підприємств: балансова вартість активів, чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), середня кількість працівників.

З метою виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1106, Міністерство фінансів України визначене головним виконавцем, відповідальним за реалізацію заходів щодо імплементації положень Директиви Європейського Парламенту та Ради ЄС № 2013/34/ЄС про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язану звітність певних типів підприємств [1], індикатором виконання якого є прийняття Закону України № 2164-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень» та нормативно-правових актів, спрямованих на реалізацію його норм. Директива Європейського

Парламенту та Ради ЄС 2013/34/ЄС повинна забезпечити якомога більшу однаковість вимог до малих підприємств на території всього Союзу.

Проблема переходу до застосування МСФЗ для МСП залежить від того, з якої системи обліку вони переходять і наскільки легко можуть отримати доступ до експертної думки щодо МСФЗ для МСП. Якщо МСП використовують повний пакет МСФЗ, тоді перехід буде відносно легким, оскільки МСФЗ для МСП по суті є спрощенням повних МСФЗ. Якщо перехід відбувається від національних стандартів, що мають мало спільного з повними МСФЗ, то це може бути серйозною проблемою. Також важливим для перехідного періоду є доступ до зрозумілих експертних консультацій з боку тих, хто знайомий із повними МСФЗ або МСФЗ для МСП. Зміна структури обліку – це не лише питання ознайомлення з технічним змістом нової облікової основи, а й питання управління процесом змін. Передусім це вимагає, щоб усі зацікавлені сторони розуміли, чому необхідна зміна, в чому суть переваг МСФЗ для МСП, і якими є шляхи до успішної реалізації задуму.

Застосування МСФЗ для МСП надає ряд переваг: сприяє виходу на міжнародні ринки та залученню інвестицій; покращенню надійності, прозорості і порівнянності фінансової інформації для прийняття рішень; підвищує рівень довіри до облікових даних, має соціальні та іміджеві переваги.

Перешкодами на шляху застосування МСФЗ для МСП є обмеженість інформаційно-консультативної підтримки щодо практичного використання стандартів, витрати на впровадження відповідного програмного забезпечення та залучення більш кваліфікованих працівників, недостатність досвідченого персоналу в питаннях обліку і звітності за міжнародними стандартами, низька зацікавленість керівництва. Проте прагнення до економічного зростання та використання сучасних переваг інформатизації економіки, розширення ринків збуту, пошуку нових партнерів спонукає до впровадження МСФЗ для МСП в практичну діяльність малих і середніх підприємств в Україні [4, с.283]. МСФЗ для МСП не регламентує форми фінансових звітів, а визначає лише їх зміст та деякі критерії групування статей. При цьому МСФЗ для МСП містить суворі вимоги щодо обов'язкової наявності певних статей у звітах і заборони на включення окремих статей до звітів [4, с.282].

МСФЗ для МСП містить 35 розділів, які визначають основні засади та порядок відображення в обліку інформації про активи, власний капітал, зобов'язання та фінансові результати, складання форм фінансової звітності, розкриття облікової політики, інформації щодо пов'язаних сторін, спеціалізовані види діяльності, перерахування сум в іноземній валюті, облік і звітність в умовах гіперінфляції, умови переходу на МСФЗ для МСП. МСФЗ для МСП є єдиним стандартом, який визначає мету, принципи, склад фінансової звітності та методику відображення в обліку інформації про активи, капітал, зобов'язання та господарські операції малих і середніх підприємств, тобто підприємства не користуються іншими МСБО або МСФЗ.

Малі та середні підприємства в Україні ще мало зацікавлені в складанні фінансової звітності за МСФЗ. Вони заявляють, що впровадження МСФЗ, для них є обтяжливим фінансово, оскільки витрати, які будуть понесені на перехід до міжнародних стандартів не відповідають рівню їх доходів [3, с.1351].

Недосконалість наявної бази даних про МСП не дозволяє провести повний аналіз розвитку і значення суб'єктів малого підприємництва у формуванні макроекономічних індексів (показників) в Україні. Це може пояснюватися тим, що не існує єдиних критеріїв для суб'єктів малого підприємництва для статистики та бухгалтерського обліку [3, с.1351-1352].

Перспективами подальших досліджень є визначення переваг та особливостей обліку і звітності за спрощеною системою для мікро-, малих і середніх підприємств відповідно до Міжнародних стандартів (МСФЗ для МСП), Директиви 2013/34/ЄС та досвіду країн ЄС, можливості їх застосування в Україні. Це дозволить визначити кращий формат звітності, статті, які слід розкривати, в якому складі та за якою структурою подавати інформацію, вирішити питання про наявність і наповнення приміток або пояснювальної інформації. Незважаючи на низку переваг та враховуючи усі невідповідності національних та міжнародних стандартів, в Україні у наш час відсутні надії стрімкого поширення застосування МСФЗ для МСП, хоч на українському ринку і діє велика кількість дочірніх компаній з іноземними інвестиціями та спостерігається входження іноземних інвесторів. Значна частина представників сектора МСП сьогодні стратегічно не готова до впровадження МСФЗ для МСП через відсутність у більшості з них розуміння важливості цього кроку, а також небажання здійснювати додаткові витрати на залучення та підготовку кваліфікованих обліковців, які володіють знаннями та навичками ведення обліку і складання фінансової звітності за міжнародними стандартами, на придбання необхідного програмного забезпечення тощо.

Список використаної літератури:

1. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives

78/660/EEC and 83/349/EEC Text with EEA relevance. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2013:182:TOC>.

2. IFRS for SMEs (2009): The International Financial Reporting Standard for Small and Medium – sized Entities, IASB, London 2009 / Офіц. переклад МФУ. URL: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410&c/.

3. Paseková M., Müllerová L., Strouhal J., Chyzhevska L. IFRS for SMEs: Challenge for Emerging Countries? Case of Czech Republic and Ukraine. World Academy of Science. «Engineering and Technology». 2010 № 66. С. 1349-1352.

4. Гармонізація бухгалтерського обліку та оподаткування на підприємствах України в контексті нормативів ЄС : монографія / [О.І. Малишкін, К.В. Безверхий, І.С. Ковова, С.М. Семенова, С.М. Шуляренко, В.П. Карєв]; за наук. ред. О.І. Малишкіна; Державний університет інфраструктури та технологій. – Київ: ДУІТ, 2018. – 418 с.

5. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 (із змінами та доповненнями) / Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

6. Економічна статистика / Економічна діяльність / Діяльність підприємств // сайт Державної служби статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze.htm.

7. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999р. (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.